

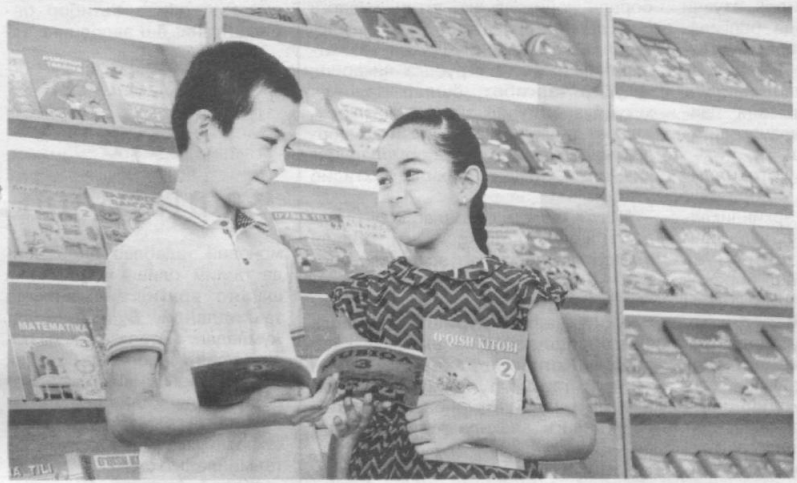
ер

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2016-yil 6-avgust, shanba № 63 (8920)

1978та мактаб ярмаркаси

ўқувчилар учун сифатли, бежирим ўқув анжомлари ва либосларни қулай нархларда харид қилиш имконини яратади

Ҳадемай янги ўқув йили бошланади. Шу муносабат билан айни пайтда республикамиздаги барча умумтаълим мактабларида қизгин тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Халқ таълими вазирлиги томонидан ташкил этилган медиатур иштирокчилари Мирзо Улуғбек туманидаги 64-мактабда бўлиб, 2016-2017 ўқув йилига таратдуд жараёни билан яқиндан танишди.

Таълим муассасаси янги ўқув йилига шай ҳолатга келтирилиб, барча синфлар учун дарсликлар тахт қилинган.

(Давоми 16-бетда.)

Vatanimiz mustaqilligining 25 yilligi oldidan

Эзгу орзу-интилишлар сабабчиси

...Юртимиз истиқлолга эришганда мен беш ёшда эдим. Онамнинг айтишларича, боғчага ҳар кун ийглаб борар эканман. Тарбиячимиз эрталабдан кечгача бизни бир хонадан олиб ўтирар, тузукроқ ўйинчоқ ҳам бўлмаган боғчамизда бирор шеър ёки кўшиқ ёдлаганимизни эслолмайман. Дам олиш кунлари биз учун байрам эди.

Уша даврларда мактабгача таълим муассасаларига «ота-онаси ишдан қайтгунча болалар ўйнаб турадиган жой» деб қаралган.

Мустақилликнинг илк йилларидан таълим тизимини тубдан ислоҳ қилиш, ёш авлодни миллий ва умуминсоний кадриятлар асосида воёга етказишга

устувор вазифалардан бири сифатида ёндашилди.

Президентимиз раҳнамолигида навқирон авлоднинг юксак маънавият, тегран ва соғлом тафаккур соҳиби этиб тарбиялашнинг изчил механизми яратилди. Мактабгача таълим тизимини ривожлантириш, мазмунини тақомиллаштириш мақсадида «Ўзбекистон Республикасида мактабгача таълим концепцияси» ишлаб чиқилди. Унда мактабгача таълимнинг асосий мазмуни, мақсади, вазифалари, янгилиниш тамойиллари, татбиқ этиш йўллари ва моделлари белгилаб берилди.

Халқ таълими вазирлигидан олинган маълумотларга кўра, бугунги кунда юртимизда мавжуд 4 минг 916 мактабгача таълим муассасаси ўз фаолиятини самарали амалга оширмоқда. 668 мингдан зиёд кичкинтойни қамраб олган мазкур даргоҳларда «Болажон» мактабгача таълим таянч дастури амалиётга изчил татбиқ этилмоқда. Тарбия масканларини юқори салоҳиятли, малакали кадрлар билан таъминлаш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, реконструкция қилиш, зарур техник, ўқув-услубий воситалар билан жиҳозлаш масаласи доимий эътиборда бўлиб келмоқда.

(Давоми 3-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг мажлиси тўғрисида АХБОРОТ

2016 йил 5 август кунини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди.

Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг олтинчи ялпи мажлисини жорий йилнинг 24-25 август кунлари Тошкент шаҳрида чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Сенаторлар Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 25 йиллиги арафасида ўтказилаётган Олий Мажлис Сенати ялпи мажлисининг кун тартибига Олий Мажлис Сенатининг ўтган даврдаги фаолияти якунларига ва келгуси йилдаги устувор вазифаларга бағишланган маърузанинг киритилиши муҳим эканлигини алоҳида қайд этдилар.

Сенатнинг ялпи мажлисида мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ва социаликтисодий ҳаётининг барча соҳаларини изчил ислоҳ қилиш ҳамда эркинлаштиришга, Ўзбекистон Республикаси Президентининг

Конституциямиз 23 йиллигига бағишланган тантанали ййгилишдаги маърузасида баён этилган вазифаларни бажаришга қаратилган бир қатор қонунлар кўриб чиқилади. «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги, «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги (янги таҳрири), «Ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида»ги (янги таҳрири) ва бошқа қонунлар шулар жумласидандир.

Мажлисида Олий Мажлис Сенати Кенгашининг вазифаларига қарадиган бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Барча муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Ахборот хизмати

Oliy Majlis Qonunchilik palatasida

ДЕПУТАТЛАР ҲУҚУҚИЙ БАЗАНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ҚАРАТИЛГАН ҚОНУНЛАР ЛОЙИҲАЛАРИНИ КЎРИБ ЧИҚДИ

2016 йилнинг 5 август кунини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Депутатлар жамият ҳаётининг турли соҳаларида амалга оширилаётган ислохотларни янада чуқурлаштиришга, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган бир қатор қонун лойиҳаларини кўриб чиқди.

Мажлис «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги

қонун лойиҳасининг муҳокамаси билан бошланди. Президентимиз раҳнамолигида истиқлолнинг дастлабки йилларидан соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш устувор вазифалардан бири сифатида белгиланган.

(Давоми 2-бетда.)

Муסיқа ва санъатнинг беқиёс сеҳри

ундан фарзандларимиз болалигидан баҳраманд бўлиб улғаймоқда

8-9-бетлар

(Давоми 3-бетда.)

ДЕПУТАТЛАР ҲУҚУҚИЙ БАЗАНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ҚАРАТИЛГАН ҚОНУНЛАР ЛОЙИХАЛАРИНИ КЎРИБ ЧИҚДИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

"Соғлом она ва бола" йили Давлат дастурида ҳам ёшларга оид давлат сиёсатининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга қаратилган қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш кўзда тутилган. Депутатлар қонун лойиҳасининг қабул қилиниши ёшларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини мустаҳкамлаш, ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг масъулиятини кучайтириш, ушбу соҳада қабул қилинаётган чора-тадбирлар самарадорлигини ошириш имконини беришини таъкидлади.

Шундан кейин депутатлар эътиборига "Ички ишлар органлари тўғрисида"ги қонун лойиҳаси тақдим этилди. Президентимиз Ислам Каримов Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 23 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида ички ишлар органларининг қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш борасидаги мақоми, фаолият шакли ва усулларини аниқлаштириш, шу мақсадда алоҳида қонун қабул қилиш зарурлигини таъкидлади. Шундан келиб чиқиб, мустақил идоралар томонидан экспертизаларни ҳамда кенг жамоатчилик вакиллари янги жалб этган ҳолда мазкур қонун лойиҳаси ишлаб чиқилиб, Олий Мажлис Қонунчилик палатасида атрофлича муҳокама қилинди.

Қонун лойиҳасида ички ишлар органларининг асосий вазифа, фаолияти йўналишлари ва принциплари ҳамда уларнинг ваколат ва мажбуриятлари, шунингдек, ушбу идораларда хизмат ўташ тартиби ва шартлари, ходимларнинг ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимояси яхлит ҳужжатда муҷассам этилаётганлиги билан муҳим аҳамият касб этади.

Мазкур ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳасини муҳокама қилишда барча сиёсий партиялар фракциялари ва Ўзбекистон Экологик ҳаракати депутатлар гуруҳи ҳамда уларнинг иштирок этиши ва ўз муносабатларини билдирди.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон либерал-демократик партияси фракцияси аъзолари "Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида"ги қонун лойиҳасини маъқуллаган ҳолда, унда ёшлар тадбиркорлигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, тадбиркорликни ташкил этиш, уларга имтиёзли кредитлар бериш, мазкур йўналишда дастурлар ишлаб чиқиш ва рўёбга чиқариш механизмларини янада такомиллаштиришга қаратилган нормаларга алоҳида эътиборни қаратди.

Фракция аъзоларининг фикрича, ички ишлар органлари фаолиятини тартибга солиш алоҳида қонуннинг қабул қилиниши фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари, жисмоний ва руҳий шахсларнинг мол-мулки ҳимоя қилиниши, шахс, жамият ва давлатнинг хавфсизлигини таъминлаш, шунингдек, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилиш ишларини самарали амалга оширишда муҳим аҳамият касб этади. Чунки унда ички ишлар органлари ҳуқуқий мақоми яхлит қонун даражасида тартибга солиниб, уларнинг ташкилий тузилмалари, вазифалари ва фаолият тамойиллари ҳамда ҳуқуқ ва мажбуриятлари, давлат ва жамиятдаги ўрни ва роли аниқ белгилаб берилмоқда.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси фракцияси аъзолари "Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида"ги қонун лойиҳасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда иштирок этувчи давлат органлари алоҳида белгилаб, уларнинг ваколатлари мустаҳкамлаб қўйилганлигини, ёшлар нодавлат нотижорат ташкилотларининг мақоми ва улар фаолиятининг давлат қафолатлари таъминланганлигини алоҳида эътироф этди.

Фракция аъзолари мустақиллик йилларида ички ишлар идоралари фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлаш борасида муҳим аҳамиятга эга яхлит тизим сифатида шаклланиши қайд этди. Маҳалла, қишлоқ ва овулларда фуқаролар хавфсизлиги, жамоат тартибининг таъминлаш, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликка қарши курашишда жамоатчилик билан ҳамкорликни янада кенгайтиришга, бу ишларга "Маҳалла посбони" жамоатчилиги тузилмаси жалб этилишига оид янги нормаларни қўллаб-қувватлади. Мазкур қонуннинг қабул қилиниши юртимизда тинч ва осуда ҳаётни, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинлиги, мол-мулкини ҳуқуқий ҳимоя қилиш чора-тадбирларининг янада самарали бўлишига хизмат қилиши таъкидланди.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси аъзолари "Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида"ги қонун лойиҳасида ёшларни қўллаб-қувватлаш мақсадида ҳуқуқий ва ижтимоий қафолатларнинг, жумладан, ёшларнинг ҳаёти ва соғлигини муҳофаза қилиш, ёшларга таълим бериш сифатини ошириш, уларни ишга жойлаштириш ва бандлиги учун шарт-шароитлар яратиш ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий йўналишлари сифатида мустаҳкамланаётганлиги партия сайловда дастурида белгиланган устувор йўналишларга ҳамоханг эканини таъкидлаб ўтди.

Фракция ўсиб келаётган баркамол авлоднинг барча қатламларини қўллаб-қувватлашнинг ягона қонунчилик базасини ташкил этувчи мазкур қонун лойиҳасини қўллаб-қувватлашнинг билдириб, ундаги мустақил ҳаётга кириб келаётган ёшларга касб танлаш, таълим олиш ва битирувчиларнинг муносиб иш ўринларига эга бўлишлари учун адолатли, тенг ва ижтимоий жиҳатдан мақбул шарт-шароитлар яратишга қаратилган механизмларни тўла-тўқис маъқулади.

Фракция вакиллари "Ички ишлар органлари тўғрисида"ги қонун лойиҳасида ички ишлар органлари фаолиятини амалга ошириш жараёнида фуқароларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш механизмларига, ички ишлар органларининг ҳуқуқий мақоми, асосий вазифалари, ваколатларини аниқлаштириш билан боғлиқ масалаларга алоҳида эътибор қаратди. Айниқса, ички ишлар органларининг ижро ҳокимияти тизимидаги ўрни, тизимга хизматга қабул қилиш ва уни ўташнинг умумий шартлари ва қоидалари, ходимларни ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоялаш чоралари акс эттирилган нормалар замон руҳига ҳамоханг эканлиги таъкидланди.

"Адолат" социал-демократик партияси фракцияси аъзолари "Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида"ги қонун лойиҳасида марказда

ва жойларда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишда иштирок этувчи органлар ва муассасаларнинг вазифалари, ваколатлари аниқ белгилаётганлигига эътибор қаратди. Бу борада лойиҳада акс этган ёшларга оид давлат сиёсатини, давлат дастурлари ва меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ижросини рўёбга чиқариш, ҳуқуқий тарғибот, ёшлар орасида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик масалаларига оид нормаларнинг аҳамияти ҳақида алоҳида тўхталиб ўтилди.

"Ички ишлар органлари тўғрисида"ги қонун лойиҳасидаги тақлиф этилаётган нормалар эркинлик, адолат, қонун устуворлиги каби ижтимоий қадриятларни демократик ҳуқуқий давлат қуриш жараёнига сингдиришда муҳим аҳамият касб этади. Қонун лойиҳасида айнан ҳуқуқий тартибга солишнинг хорижий ва миллий таърибаси инobatта олинганлиги алоҳида эътироф этилди.

Депутатлар янги таҳрирдаги "Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида"ги қонун лойиҳасини ҳам муҳокама қилди.

Муҳокама жараёнида депутатлар мазкур қонун лойиҳаси ҳуқуқни қўллаш амалиётининг таъсирчанлигини ошириш ва қонун ҳужжатларидаги айрим камчиликларни бартараф этиш нуктаи назаридан янги таҳрирда ишлаб чиқилганлигини алоҳида қайд этди. Қонун лойиҳаси биологик хилма-хилликнинг ажралмас қисми сифатида ёввойи ҳолда ўсувчи ўсимликлар генофонди комплекс равишида муҳофаза қилинишини таъминлашни назарда тутди. Қонун лойиҳасида давлат органларининг ваколатлари аниқ кўрсатилган ва ушбу соҳадаги муносабатларни тартибга солиш юзасидан уларнинг вазифалари белгилаб берилмоқда. Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан оқилона фойдаланишга қаратилган таъсирчан чора-тадбирларни амалга оширишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқароларнинг иштирок этишига оид нормаларни мустаҳкамлаб қўйиш лозимлигига эътибор қаратилган.

Қонун лойиҳаси муҳокамаси жараёнида парламент кўйи палатасидаги "Демократик кучлар блоқи" ҳамда муҳолиф фракцияларнинг мажлисларида лойиҳа кенг муҳокама қилиниб, ҳар бир партия фракцияси ўз электорати манфаатларидан келиб чиққан ҳолда ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжат юзасидан ўзларнинг нуктаи назарини шакллантирди. Депутатларнинг тақлифлари асосида қонун лойиҳаси "Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланишга оид талаблар" деб номланган янги боб, ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан оқилона фойдаланиш бўйича биотехник тадбирларни келишиб олишга, ўсимлик дунёсининг ҳолатига таъсир кўрсатадиган фаолиятга доир талабларга, ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш соҳасида давлат экологик экспертизасини ўтказишга доир моддалар билан тўлдирилди.

Муҳокамалар яқунларига кўра тегишли қарорлар қабул қилинди. Депутатлар мажлис кун тартибидagi бошқа масалаларни ҳам кўриб чиқди.

Миллий матбуот марказида Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги томонидан мамлакатимиз истеъмол бозорини мактаб анжомлари билан тўлдириш бўйича амалга оширилётган ишларга бағишланган матбуот анжумани ўтказилди.

Унда Президентимиз раҳнамолигида таълим соҳаси ривожига катта эътибор берилаётгани, ёш авлоднинг за-

Сифатли ёзув дафтарлари

монавий талаблар даражасида билим олиши учун барча шароит яратилгани алоҳида таъкидланди. Бу жараёнда, жумладан, матбаа соҳаси, полиграфия корхоналари техник ва технологик жиҳатдан модернизация қилиниши самарасида истеъмол бозорлари сифатли маҳсулотлар билан таъминланмоқда.

Жорий йилнинг 10 августидан 10 сентябргача мамлакатимизнинг барча ҳудудларида мактаб ярмаркаларини ташкил этиш ишлари тегишли вазирлик ва идоралар томонидан олиб борилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги билан ҳамкорликда ҳудудлар бўйича дафтар маҳсулотларига бўлган эҳтиёж ўрганилиб, мактаб ярмаркалари учун 37,3 миллион дونا ёзув дафтари етказиб берилиши белгиланган.

Жорий йилнинг биринчи ярмида Матбуот ва ахборот агентлиги тизимидаги корхоналар ҳамда хусусий ишлаб чиқарувчилар томонидан 44,4 миллион дона ёзув дафтари ишлаб чиқарилади. Бундан ташқари, тизимдаги корхоналар томонидан 10 августга қадар 15,5 миллион дона, "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси томонидан 3 миллион дондан зиёд дафтар маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, мамлакатимизнинг турли ҳудудларига етказиб берилиши мўлжалланмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 3 июндаги "Таълим муассасалари учун хавфсиз полиграфия маҳсулотлари ҳақидаги Умумий техник регламентни тасдиқлаш тўғрисида"ги қарори ўқувчи-ёшларга мўлжалланган матбаа маҳсулотларининг сифати, экологик талаб ва меъёрларга жавоб бериши, миллий маънавиятимизга мослигини таъминлашда муҳим қадам бўлди.

Дафтарларни ишлаб чиқариш ва миллий маънавиятимизга мос келадиган суратлар билан безатилишини таъминлаш мақсадида манфаатдор вазирлик ва идоралар мутахассислари иштирокида доимий ишчи гуруҳ тўзилган.

Анжуманда оммавий ахборот воситалари ходимларининг саволларига жавоб қайтарилди.

Б.БОЗОРОВ,
ЎЗА мухбири

2016-yil 6-avgust, № 63 (8920)

Эзгу орзу-интилишлар сабабчиси

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Мактабгача таълим муассасаларида кичкинтойларни саводга тайёрлаш, нутқини ўстириш, гигиеник кўникмаларини шакллантириш билан бирга тасвирий санъат, мусиқа саводхонлиги, маънавиятини юксалтириш, Ватанга муҳаббат, ижодий-интеллектуал салоҳиятини муттасил ривожлантириб боришга хизмат қиладиган интеллектуал ўйин машғулоти ўтказилмоқда.

Мактабгача таълим муассасаларида боланинг ҳар томонлама баркамол ривожланишини назарда тутувчи "Жисмоний тарбия, ўз-ўзига хизмат ва гигиена", "Ижтимоий ҳаётнинг ривожланиши", "Нутқ ўстириш, ўқиш ва саводга тайёрлаш", "Билиш жараёни, атроф олам ҳақидаги билимларга эга бўлиш" йўналишларида таълим-тарбия ишлари ташкил этилган.

Давлатимиз раҳбарининг 2012 йил 10 декабрдаги "Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига биноан нафақат мактабларнинг бошланғич синфларида, балки мактабгача таълим муассасаларида ҳам кичкинтойларга инглиз тили сабоқлари ўргатилмоқда.

— Бугуннинг боласи бир эмас, бир неча тилни билишга интилади, — дейди пойтахтимизнинг Учтепа туманидаги 20-мактабгача таълим муассасаси тарбиячиси Адолат Раҳматуллаева. — Ҳали мактаб ёшига етмаган болакайларнинг чет тилларда бийрон сўзлаши, ақлни чархловчи синовларни бемалол бажара олиши бугунги авлоднинг салоҳиятини кўрсатади. Мактабгача таълим муассасасининг "Мактабга тайёрлов" гуруҳларида болалар инглиз тилидаги сўзларни эшитиб, сўнг уларни қайта такрорлаш орқали ёдлаб олиш, оғзаки талаффуз қилиш машқларини бажаришади. Яъни болаларда дастлаб ўқиш ва ёзиш эмас, балки инглизча сўзларни эшитиш орқали коммуникатив кўникама ҳосил қилинади. Бунда қўлланмаларнинг соддалиги, инглиз тилидаги видеодастурлар, мультфильмлар, ўйин ва кўшиқлар тарзида берилган машқлар ўғил-қизларнинг чет тилини тез ва осон ўзлаштиришига имкон яратади.

"Соғлом она ва бола йили" Давлат дастурига мувофиқ нодавлат мактабгача таълим муассасаларини, айниқса, вилоят марказлари ва шаҳарларда ривожлантириш ва шарт-

шароитлар яратиш бўйича режалар ишлаб чиқилгани аҳамиятлидир. Ушбу мақсадлар учун Давлат дастурида ҳомийлар ва маҳаллий ҳокимликлар маблағлари ҳисобидан 17 миллиард 160 миллион сўм ажратилиши режалаштирилган. Бундан ташқари, 286 мактабгача таълим муассасасини мукамал таъмирлаш ва жиҳозлаш, ўйин майдончалари ташкил этиш, ҳудудларини ободонлаштириш ва атрофини ўраш мақсадида 195 миллиард 123 миллион сўм давлат маблағи ажратилган.

Ҳозир мамлакатимиздаги мактабгача таълим муассасаларида 5 минг 175 инглиз тили, 1 минг 758 бадий гимнастика, 1 минг 585 шахмат, 3 мингдан ортиқ шашка ва бошқа йўналишдаги тўғарақлар фаолияти йўлга қўйилган. Болаларга халқимизнинг бой тарихи, миллий қадрият ва аъналарини ўргатиш бўйича деярли барча мактабгача таълим муассасасида маънавият хоналари, 500 га яқинида музейлар, 300 дан ортиқ муассасада кутубхоналар ташкил этилган.

Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси таркибига "Болажон" телеканалнинг ишга туширилиши фарзандларимизнинг ҳар

томонлама соғлом ва баркамол бўлиб улғайишида катта роль ўйнамоқда. Мазкур телеканал ўз дастурларини бойитиб, болажонларнинг тил ўрганишига, жисмоний чиникишига, билимлари кенгайишига қаратилган лойиҳаларни мунтазам тақдим этмоқда.

Мактабгача таълим муассасаларидаги «Қисқа муддатли гуруҳлар» учун дастур яратиш, методист, психолог, дефектолог мутахассисларнинг фаолиятини кенгайтириш борасида ҳам тизимли ишлар бажарилмоқда. ЮНИСЕФ ташкилоти билан ҳамкорликда қўшимча равишда 3 минг "Билимдон" дастури чоп этилиб, 2015 йилнинг сентябрь ойидан ҳудудларда ташкил этилган қисқа муддатли гуруҳларга тарқатилди.

"Таълимда глобал ҳамкорлик" лойиҳаси доирасида олиб борилган ишлар натижасида 1220 қисқа муддатли гуруҳда таълим-тарбия ишларини олиб борувчи тарбиячиларга штат бирлиги ажратилди. Унинг доирасида мактабгача таълим муассасасига қатнашмайдиган 3—6 ёшли фарзанди бўлган оилалар учун 7 номдаги қўлланма ва китоб тайёрланди.

...Ҳақинда пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманида

нидаги 525-маҳсус мактабгача таълим муассасаси тарбияланувчиларининг ота-оналарига «Фарзандингиз кунни қандай ўтказганини билишни, уларнинг фаолиятини кузатишни хоҳлайсизми? Унинг орзулари ҳақида тўлиқ маълумотга эгамизиз? Истеъдодли кичкинтойингиз рақсини, кўшиқ ёки шеър айташини, расмлар чизишини кўришни истайсизми? Унда ташриф буюринг», деган мазмундаги хатлар тарқатилди.

— Ўтказилган мана шу сўровдан кейин яна бир бор амин бўлдики, бугунги ота-оналар фарзанди тарбиясига бефарқ эмас, — дейди таълим муассасаси мудираси Шаҳноза Умарова. — 90 фоиз ота-она муассасига келди, "Очиқ эшиклар кунини" да тўғарақлар фаолияти билан танишди.

Болалар кулгуси янраган ҳар бир гўша эзгулик ва беғуборлик кўрғонидир. Тинч ва осуда юртимиз бағрида яйраб камол топаётган фарзандларимиз билан ҳар бир хонадон, таълим маскани янада файзли, кўркам. Президентимиз таъкидлаганидек, "Бу ёруғ дунёда ҳаёт бор экан, оила бор. Оила бор экан, фарзанд деб аталмиш бебаҳо неъмат бор. Фарзанд бор экан, одамзот ҳаминша эзгу орзу ва интилишлар билан яшайди".

Азима ҚИЁСОВА,
Ўза МУХБИРИ

Ота-оналар МТМлар фаолиятига баҳо берди

Наманган вилоятидаги 462та мактабгача таълим муассасасида бўлиб ўтган "Очиқ эшиклар кунини"да 40 мундан зиёд ота-оналар, кенг жамоатчилик вакиллари иштирок этди.

Одатда, дилбандларини мактабгача таълим муассасасига олиб келадиган ота-оналар бу ерда яратилган шарт-шароит ва қулайликларни яхши билишади. Кўнгилларига маъқул тушгани, ўғил-қизлари учун айнан шу маскани танилашган. Ота-оналарнинг йилнинг ҳар чораги, ҳар ойда мунтазам ўтказиб туриладиган "Очиқ эшиклар кунини" тадбирларида муассаса иш фаолияти, таълим-тарбия ишлари сифати ва самараси ҳақида тўлиқ маълумот олиши МТМ ва оила ҳамкорлигини мустаҳкамлапти.

Эрталабки қабул пайтидан то болажонлар уйга кузатиладиган вақтгача давом этган турли амалий ва очиқ машғулот, кўргазмалар чикиш, мусиқали соат ва спорт мусобақалари орқали тарбиячилар болаларга берилаётган таълим-тарбия мазмун-моҳияти билан таништириб, машғулотлар сифат даражаси юқори эканлигини намойиш қилдилар. Шунинг билан бирга, фаолиятини янада яхшилаш юзасидан ота-оналар билан фикр алмашилди, тақлиф-мулоҳазалар билдирилди.

Жумладан, Норин туманидаги 326 нафар бола тарбияланаётган 3-МТМда юксак савияда ташкил

этилган "Очиқ эшиклар кунини"да 25 нафар педагог кичик спорт зали, сузиш ҳавзаси, ёзги соғломлаштириш айвончалари, кенг ва шинам ётоқхоналар ҳамда машғулоти ўтиш хоналарида ривожлантирувчи машғулотлар намойиш этишди. Инглиз ва рус тилларини ўргатиш, моҳир қўллар ва кичкинтой спортчилар учун тобланиш тўғарақлари фа-

Мактабгача таълим муассасаларида

олияти ота-оналар қизиқишини оширди.

— Муассасада ҳар ой ота-оналар иштирокида маҳсус сўров ўтказиб борилади, — дейди ота-оналар кўмитаси раиси Гуландом Раҳимова. — Сўровномада таълим сифати, шарт-шароитни яхшилаш, озиқ-овқат таъминоти, педагоглар иши ва бошқа энг муҳим кўрсаткичлар бўйича саволлар берилган. Сўров натижалари педагогик жамоа кенгашида муҳокама этилиб, келгуси иш режалари тузилади. Оддий қилиб айтганда, фарзанди шу муассасада тарбияланишини истаб ариза берганлар 80 дан зиёд эканининг ўзи ҳам боғча ишига баҳо бериб турибди.

Шу тумандаги 24-МТМда ҳам "Очиқ эшиклар кунини" кўтаринки ва ишчан вазиятда ўтди. Тадбир масъулиятини юракдан ҳис этган тарбиячи-педагоглар ота-оналарга имкон қадар кўпроқ маълумот беришди. Болажонлар билим ва кўникмаларини турли чикишлар ҳамда беллашувлар орқали кўрсатиб беришди. 140 нафар болажонга замонавий педтехнологиялар асосида таълим-тарбия бераётган тарбиячилар қамровни ошириш, таълим сифати ва мазмунини бой-

итиш мақсадида ибратли ишларни амалга оширмоқда.

— Муассаса сифатли таъмирланди, ўйин майдончалари янгиланди, — дейди МТМ мудираси Муҳаддас Саидалиева. — 7 турдаги ўйинчоқлар машғулотлар қизиқарлигини таъминлаётган бўлса, юмшоқ ва қаттиқ мебеллар уларга қулайлик яратмоқда. Фидойий тарбиячиларимиз Зоҳида Матмусаева, Унзураҳон Собирова, Махмуда Каримова меҳнатидан ота-оналар мамнун.

Тўрақўрғон туманидаги 10-мактабгача таълим муассасасида ўтказилган "Очиқ эшиклар кунини" доирасида "Зумрадойлар давраси", "Суратларда Ватан ҳисси", "Куч — билимда", "Кувноқ ўтар ҳар кунини"

миз" ва "Соғлом бола — соғлом келажак" сингари тадбир ва беллашувлар, "Қуйлаймиз, қувнаймиз" деб номланган мусиқали соат ота-оналар ва меҳмонларда катта таассурот қолдирди.

— Икки набирам шу муассасада таълим-тарбия олади, — дейди Мафтуна Тошпўлатова. — Тарбиячилар меҳрибон ва билимдон, болаларга жуда яхши муносабатда бўлишмоқда. Чет тилини ўргатаётганликлари бизга жуда маъқул. Қизим инглизча санаш, ўзини таништиришни, уй ҳайвонлари ва қушлар номини билиб олган. Иккаласи инглиз тилида ўзбекча саломлашиш, ҳол-аҳвол сўрашни қойиллатишади. Айниқса, овқатлари сифатли. Шу масалада муаммо бўлмаса, болалар касал бўлмайди. Соғлом ва бақувват улғайдилар.

11-МТМ фаолияти ҳам ота-оналарда илқ таассурот қолдирди. Кичкинтойлар иштирокида намойиш этилган мусиқали дастур барчага бир олам завқ-шавқ бағишлади. Қўл меҳнати намуналаридан иборат кўргазма ота-оналарга манзури бўлди. Муассасани ободонлаштириш ва қўқаламзорлаштириш ишлари намунали бажарилгани алоҳида эътироф этилди.

Вилоятдаги барча муассасаларда ташкил этилган "Очиқ эшиклар кунини" тадбирлари мактабгача таълим соҳаси ходимлари учун ўзига хос имтиҳон бўлди, десак муболага эмас. Улар шу кунгача амалга оширган ишлари самарасини кўриш, баҳосини олиш билан бирга, янги режа ва мақсадлар сари рўҳланди.

Фанишер АКБАРОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Yangiliklarda yurt nafasi

❖ Наманганда касб-хунар коллежларини битирган кизларнинг бандлигини таъминлаш масаласига бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

— Жорий йилда вилоятдаги 108 касб-хунар коллежини қарийб 38 минг нафар ўғил-қиз тамомлади, — дейди вилоят ҳокимининг ўринбосари, вилоят хотин-қизлар кўмитаси раиси Хилола Юсупова. — Уларнинг 18 минг 570 дан зиёда қизлардир. Вилоят ҳокимлиги, бир қатор давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида битирувчилар эгаллаган мутахассислиги, қизиқиш ва қобилияти бўйича ишга жойлаштирилмоқда.

Битирувчи қизлар бандлигини таъминлашда уларни тадбиркорлик фаолиятига йўналтириш, бу борадаги интилиш ва ташаббусларини қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жорий ўқув йилида битирувчи қизлардан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш истагини билдирган 1 минг 600 дан ортиғи тадбиркорлик кўникмасини шакллантириш, ҳуқуқий, иқтисодий билимини ошириш ва иш юритиш бўйича махсус ўқув курслари ҳамда амалий семинарларга жалб этилди.

Тадбирда битирувчилар билан имзоланган тўрт томонлама шартномалар ижроси ва бу борада учраётган муаммоларни бартараф этиш юзасидан фикр алмашилди.

❖ Нукус темир йўл вокзалида 5,5 миллиард сўмлик реконструкция ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилиб, фойдаланишга топширилди.

Замонавий меъморий андозаларга мос тарзда қайта бунёд этилган вокзал биносидан бир вақтнинг ўзиде 400 йўловчига, бир кеча-кундузда эса 1 минг 800 йўловчига хизмат кўрсатиш имконияти яратилди. Йўловчиларни кутиб олиш ва кузатиб қўйиш учун 6 йўлак барча қўлайликка эга бўлди.

Йўловчилар учун VIP кутиш заллари, она ва бола хонаси, тиббиёт пункти, меҳмонхона типидеги дам олиш хоналари, савдо шохобчалари қурилди. Поездлар йўналиши ва қатнови тўғрисида ахборот берадиган электрон маълумотлар таблицаси ўрнатилди. 1,4 гектар майдонни эгаллаган вокзал ҳудудида кенг қўламли ободонлаштириш ишлари олиб борилди. Гулга бурканган ям-яшил хивбон ўртасида замонавий фаввора қурилиб, йўловчиларнинг хордиқ чиқаришлари учун қўлайлик яратилди. 550 метрлик икки перронга замонавий плиталар тўшалди.

❖ Юкори Чирчик туманидаги "Бардонкўл" ва "Дўстлик" қишлоқ фуқаролар йиғинлари аҳолиси чуқурлаштирилган тиббий кўрикдан ўтказилди.

"Соғлом авлод учун" халқроқ хайрия фонди ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда фондининг Тошкент вилояти ҳудудий филиали кўчма тиббий-ижтимоий ёрдам бригадаси ҳамда туман тиббиёт бирлашмаси шифокорлари аҳолига тиббий хизмат кўрсатди.

Жорий йилнинг ўтган даврида "Соғлом авлод учун" халқроқ хайрия фонди Тошкент вилояти ҳудудий филиали кўчма тиббий-ижтимоий ёрдам бригадаси томонидан 133 маҳалла фуқаролар йиғини аҳолисининг ижтимоий шароити ўрганилди. Бригада шифокорлари 38 кишлоқ врачлик пункти ва 2 кўп тармоқли маҳаллий поликлиникада бўлиб, 8 минг 500 га яқин аҳолини тиббий кўриқдан ўтказди.

— Текширувларга малакали шифокорлар жалб қилинди, — дейди "Соғлом авлод учун" халқроқ хайрия фонди Тошкент вилояти ҳудудий филиали директори Мухаббат Йўлдошева. — Ёлғиз кексалар, ногиронлар, кам таъминланган оилалар аъзолари тиббий текширувга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Маҳаллаларда кенг жамоатчилик иштирокида соғлом турмуш тарзи асослари, оилаларда тиббий маданиятни юксалтириш ҳамда касалликлар профилактикаси юзасидан тарғибот-ташвиқот тадбирлари ўтказилмоқда.

❖ Навоийда "Ёш тадбиркор — юртга мададкор" кўрик-танловининг вилоят босқичи бўлиб ўтди.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки вилоят бош бошқармаси, тижорат банклари ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда 18—30 ёшдаги 100 нафар ёш тадбиркор янги лойиҳалари билан иштирок этди.

Тадбир доирасида ёшларга маркетинг стратегияси, бозор муносабатларини ўрганиш, бизнес режа тузишнинг муҳим жиҳатларини тушунириш мақсадида семинар ташкил этилди. Ёшларнинг бизнес лойиҳалари тақдироти ўтказилди.

Энг яхши деб топилган 20 лойиҳа эгасига Марказий банкнинг қайта молиялаштириш ставкасидан ошмаган ҳолда имтиёзли кредитлар ажратиш имконини берувчи махсус сертификатлар топширилди. 10 нафар истиқболли ғоя соҳиблари танловнинг мамлакат босқичида иштирок этади.

ЎЗА ва махсус мухбирларимиз материаллари асосида тайёрланди.

«Кўкка қадагаймиз Ватан байроғин!»

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси томонидан Ўзбекистон миллий олимпия кўмитасида «Кўкка қадагаймиз Ватан байроғин!» мавзусида анжуман ўтказилди. Унда Зулфия номидаги Давлат мукофотига лойиқ топилган 44 нафар спортчи қиз иштирок этди.

Тадбирда болалар спортга қаратилаётган улкан эътибор, спортчи қизларимиз орасида йилдан-йилга Жаҳон ва Осиё чемпионлари, халқроқ турнирлар голиб ва совриндорлари кўпайиб бораётгани алоҳида таъкидланди.

Аёллар ва болалар спортини ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш борасида чекка-чекка кишлоқларда ҳам амалга оширилаётган ишлар натижасида ихтисослаштирилган спорт секциялари сони 72тага етди. Спорт билан мунтазам шуғулланаётган қизлар бугунги кунда 3 миллиондан ортиғи эса миллат генофондини яхшилаш борасида ташланган муҳим қадамлардан биридир.

Шу маънода, ўз иқтидори, меҳнати, яра-

тилган шароитлар ҳамда мураббийлари кўмага билан катта ютуқларга эришаётган спортчи қизларнинг фаолияти ва ютуқларини жамоатчиликка кенг тарғиб қилиш, уларни муносиб рағбатлантириш муҳим аҳамиятга эга.

— Теннис билан 5 ёшимдан бери шуғулланаман, — деди 4 карра Ўзбекистон чемпиони, «Универсиада-2016» спорт ўйинлари голибаси, Зулфия номидаги давлат мукофоти соҳибаси Сарвиноз Саидхўжаева. — Шу кунгача маҳаллий мусобақаларда қатнашиб, кўп бора зафар кунганимдан ташқари, Малайзия, Таиланд, Исроил каби давлатларда бўлиб, халқроқ турнирларда муносиб қатнашдим, дунё кездим. Очига, қаерга бормай, ўз юртимни, мустақил Ўзбекистонимизни соғинаман. Ватанимиз шаъни учун қанча галаба қозонсак, юрт байроғини баландларга кўтарсак, шунча кам.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Республика Хотин-қизлар кўмитаси раиси Э.Боситхонова сўзга чиқди.

Ҳамида УСМОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Китобхонликка чорловчи тадбир

Китоб—инсоннинг энг яқин дўсти, суҳбатдоши, сирдоши. Ҳар бир ўқилган китоб инсон дунёқарашига ижобий таъсир кўрсатади ва тафаккурини кенгайтиради. Ўқувчиларнинг ёзғи таътил даврини мазмунли ташкил этиш, китоб ўқишга қизиқтириш мақсадида Учтепа туманидаги 283-мактаб қошидаги туман ахборот-ресурс марказида «Китобнинг инсон ҳаётида тутган ўрни» мавзусида тадбир ўтказилди.

Давра суҳбатиде ўқувчиларга китоб ва китобхонликнинг аҳамияти хусусида тушулча берилди. Болада миллий кадрларимизга нисбатан ҳурмат, муҳаббат ва

садоқат туйғуларини шакллантириш, юртимиздан чиққан буюк алломаларнинг ижодий мероси билан яқиндан танишиш, улар билан фахрланиш туйғуси ҳам бе-

восита китобхонлик билан боғлиқ эканлигини тадбир иштирокчилари алоҳида таъкидлашди.

Ўқувчилар болалар ёзувчиси Худойберди Тўхтабоевнинг «Сариқ девни миниб» асаридан кичик саҳна кўриниши намойиш этдилар. Пулат Мўмин, Сафар Барноев, Шукур Саъдулла, Турсунбой Адашбоев шеърларидан ёд айтишди.

Ш.ТУРОЖОНОВА

Таътил завқи

Ангрен туманидаги пурвиқор тоғлар бағрида жойлашган «Транспортчи авлод» ёзғи болалар соғломлаштириш оромгоҳида ўтган уч мавсумда 1400дан ортиқ бола мароқли дам олди. Ушбу масканда малакали тарбиячи ва етакчилар томонидан ташкил этилаётган бир-биридан қизиқарли маънавий-маърифий тадбирлар, спорт мусобақалари болажонларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишга хизмат қилмоқда.

Сузиш — ёзнинг жазирама кунларида жажжи ўғил-қизларга бир олам завқ бағишлайди. Сузиш бўйича мураббий, спорт устаси Акмал Аҳмаджонов оромгоҳ тарбияланувчиларига сувда ҳаракатланиш ва мувозанатни сақлаш қоидаларини ўргатади. Ҳавзадаги сув ҳарорати меъёрида эканини текширгач, унинг кўрсатмаси билан болажонлар биринкетин сувга шўнғийди. Бошқа гуруҳ тарбия-

ланувчилари эса бу пайтда «Happy English», «Ёш табиатшунос», «Флористика», «Жажжи китобхон», «Моҳир қўллар», шахмат, шашка, стол тенниси сингари тўғарак машғулотларда вақтини сермазмон ўтказишди.

— Болаларнинг ёзғи таътилни мароқли ўтказиши учун уларнинг қизиқиши ва ёшга мос мингдан ортиқ китоб фондига эга кутубхона, ёзғи амфитеатр, ошхона, спорт майдончалари, сузиш ҳавзаси, тиббиёт хонасининг узлуксиз фаолият юритишига алоҳида эътибор қаратаёلمиз, — дейди оромгоҳ раҳбари Зулайҳо Эргашева. — Ошпаз Шахло Обидова билан биргалиқда тузилган таомномадаги овқатлар таркибида бола организмни учун зарур бўлган фойдали витаминлар кўп. Ёз фаслининг табиий неъматлари, мевалардан тайёрланган шарбатлар эса боланинг кунлик эҳтиёжини меъёрида тўйинтиради.

Дилшод РЎЗИКУЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

2016-yil 6-avgust, № 63 (8920)

Хаётбахш дастурлар

таълим-тарбия соҳасига янги мазмун бахш этди

Тақдирни қарангки, Тошкент вилоятида туғилиб, ўсиб-улгайиб жонажон Ватанимизнинг серкуёш воҳаси — Сурхон заминида иш фаолиятимни бошладим. Кейинчалик воҳа аҳлининг қайноқ тафти, меҳр-муҳаббати сабаб у ерда томир ёздим. Ҳозир шуларни эслаяпману, хаёлимда бир олам хотиралар жонланаётир.

Ўтган асрнинг 80-йиллари. Олий таълим муассасасини тамомлаб, турмуш ўртоғим билан Термизга келдим. Термиз туманидаги 6-умумий ўрта таълим мактабида математика фани ўқувчиси бўлиб иш бошладим. Бугун ўша пайтларни эсласам, аҳволимизга, ўқувчиларнинг шундай қолоқ шароитларда билим олганига ачинаман. Мактаб аталмиш масканда ўқувчиларга таълим-тарбия бериш учун мутлақо шароит йўқ, замонавий синфхоналар, спорт зали ҳақида фақат орзу қилиш мумкин эди. Поллари ёрилиб кетган, ёгин-сочин кунлари мудом тоmidан чакка ўтадиган зах синфхоналарда дарс берардик, оғир шароитларда ишлардик. Ёзда тупроқ, қишда лой кечиб мактабга келардик.

Президентимизнинг "Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида" китобини ўқиган киши таълим-тарбия соҳасига ўша пайтлардаги муносабатни яққол ҳис этади. Мени ҳайратга солгани Юртбошимиз 1990 йил 4 август куни бўлиб ўтган йиғилишда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури-

нинг ёш авлод камолотидаги ўрни ва аҳамиятини яққол тушунтириб берган эди. Мана, бугун орадан 25 йилдан зиёд вақт ўтиб, мазкур фикрнинг ҳаётий аҳамияти, тараққийтимиздаги ўрни яққол кўринмоқда.

Мустақиллик туфайли халқимизнинг улкан орзулари рўёбга чиқди. Биргина Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва 2004 йили қабул қилинган Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури асосида умумтаълим муассасалари, болалар мусиқа ва санъат мактаблари, спорт иншоотлари ҳамда академик лицей ва касб-хунар коллежларини

капитал реконструкция қилиш ва янгидан барпо этишга нечоғлик маблағ ва куч-қувват сарфланганини билиш учун иқтисодчи бўлиш шарт эмас. Жумладан, мен ишлаётган мактаб ҳам давлат манзилли дастурига кўра 1,5 миллиард сўм эвазига бутунлай янги-

гани аён бўлади. Бугун бизнинг мактабларимизни, академик лицей ва коллежларимизни, олий таълим муассасаларимизни кўриб, ҳатто ривожланган давлатлардан келган меҳмонлар ҳам ҳавас қилмоқда.

Бу дастурларнинг тарихий аҳамиятини барча юрдошларимиз, айниқса, ўқувчилар яхши тушунади. Кўз ўнгимизда кечаётган бундай янгиланишлар нафақат педагоглар, балки ўқувчилар ва улар орқали ота-оналарнинг фикрини, бутун халқимизнинг дунёқарашини ижобий томонга ўзгартириб юборгани билан бебаҳодир.

Юртимизда ўқувчи-

Kecha va bugun

дан бунёд этилиб, энг сўнгги замонавий жиҳозлар билан таъминланди. Энди, бу мисолни туман ёки шаҳримиз, вилоятимиз, юртимиз микёсида олиб қарайдиган бўлсак, давлатимиз томонидан соҳага қанчалик катта маблағ сарфланаёт-

Суратда: Термиз шаҳридаги 4-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернатининг инглиз тили ўқувчиси Мадина Абдурасуллова дарс жараёнида.

ЎЗА сурати.

нинг, педагогнинг обрўси нега баланд? Чунки уларга ўз имконият ва кучини намойиш этиш учун барча шарт-шароит яратилди. Масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда, замонавий янги талабларига мослашиб, тинимсиз ишлаб, мунтазам ўқиб-ўрганиб, бор билим ва тажрибасини ёш авлодга ўргатиб келаётган ўқитувчилар меҳнати қадр топмоқда. Мен ҳам кеча чекка чекка бир туманда оддий ўқитувчи эдим. Бугун Термиз шаҳридаги 4-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернатининг директори, Олий Мажлис Сенати аъзосиман. "Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси" унвони, "Фидокорона хизматлари учун" ордени соҳибасиман. Халқимизнинг фарзандларига таълим-тарбия бераётган шарафли касб эгалари сафидан эканимдан фахрланаман.

Назаримда шу мисолларнинг ўзиёқ кеча ким эди? бугун ким бўлганимиз ҳақида муайян тасаввур беради.

Ўзгалар ва бетакрор Ватанимизнинг турли ҳудудларида меҳнат қилаётган мен каби ўқувчи ва мураббийлар юртга садоқатли, баркамол фарзандларни тарбиялашга ўз ҳиссасини қўшаётганидан қалбида чексиз фахр ва мамнуният туйиши шубҳасиз. Зеро, бугун биз таълим-тарбия бераётган қоракўзлар эртага Ватанимизнинг ишонган суянциги, тараққийоти ва келажакни белгилаб берувчи инсонлар бўлиб камолга етади.

Шоҳида ОРИПОВА,
Термиз шаҳридаги
4-ИДУМИ директори,
Ўзбекистон Республикаси
халқ ўқитувчиси,
Олий Мажлис Сенати
аъзоси

Мактаб ўқувчиларни кутмоқда

Ёз фасли барча таълим муассасалари учун янги ўқув йилига ҳозирлик қўриш мавсумидир. Бу жараёнинг қандай ташкил этилиши бутун ўқув йилига ўз таъсирини кўрсатади. Пахтаобод туманидаги 16-мактаб жамоаси ҳам ўқув йилига тайёргарлик жараёнини муваффақиятли ақуллашга интилоқда. Жамоанинг аҳиллиги, ҳамжиҳатлиги, ўз ишига масъулият билан ёндашуви туфайли маскан қисқа муддатда чирой очиб, ўқувчиларни кутиб олишга шай ҳолатга келтириляпти.

— Ёзда кўрилган ҳозирлик ўқув йили давомида ўқувчи ва ўқитувчиларнинг кайфияти кўтаринки, таълим-тарбия сифати юқори бўлишига асос бўлади, — дейди мактаб директори Нодирахон Ҳожиматова. — Бу ишда бизга ота-оналар яқин кўмакчи. Айни пайтда бино ва синфхоналарни жорий таъмирлаш, ўқув жиҳозларини ҳозирлаш, ободонлаштириш, болаларни 1-синфга қабул қилиш ҳамда куз-қиш мавсумига тайёргарлик ишлари яқунланай деб қолди. Мана бир неча йилдирки, янги ўқув йили ҳамда куз-қиш мавсумига ҳозирлик қўришда туман мактаблари орасида илгорлардан бўлиб келмоқдамиз. Мактабимизнинг мавсумга шайлиги, дарсларни бошлаш олдидан ҳеч қандай муаммо йўқлиги

август анжуманларини ҳам юқори савияда ўтказишимизга ижобий таъсир кўрсатади.

20та ўқув хонаси, спорт зали, фоллар зали қисқа муддатларда сифатли таъмирланди.

— Фарзандларимиз, набираларимиз ўқийдиган мактабнинг ободлиги ва барча шароитларнинг яратилганлиги биз учун ҳам жуда муҳим, — дейди фермер Бакиржон Раҳмонов. — Набирам Мубина бу йил 1-синфини тамомлади. Унинг ўқишидан мамнунимиз. Муаллимларига раҳмат. Набирамнинг синфини таъмирлаш учун ўз ҳисобимдан ҳомийлик маблағи ажратдим. Болаларимиз яхши шароитда ўқисин деймиз-да.

540 нафар ўқувчи таҳсил олаётган мактаб янги ўқув йилига шай ҳолатга келтирилди. Мактаб атрофини кўздан кечирсангиз, дилингиз яйрайди. Барқ уриб очилган гуллар, юздан зиёд арча ва каштан дарактлари бу масканда фидойи ва меҳнаткаш инсонлар фаолият юритишини кўрсатиб турибди.

Мактаб жамоаси нафақат ободонлаштириш, балки таълим сифатини ошириш, ўқувчилар билим самарадорлигини юксалтириш, таълим жараёнига

янгиликларни жорий этиш борасида ҳам туманда илғорликни қўлдан бермай келишяпти. 2015-2016 ўқув йили яқунларига кўра, мактаб жамоаси таълим сифати кўрсаткичлари бўйича рейтинг жадвалида олдинги ўринни эгаллади. Шу йилнинг ўзида икки нафар ўқувчи «Юксак маънавиятли авлод» кўрик-танловидида иштирок этиб, танловнинг республика босқичига йўлланма олди. «Қадриятлар бешигисан, маҳаллам!» кўрик-танловидида мактаб

жамоаси вилоятда фахрли 3-ўрин соҳиб бўлди. Бир неча ўқувчи фан олимпиадаси ва билимлар беллашувининг вилоят босқичида муносиб иштирок этди. Мактабда фаолият юритаётган 39 нафар муаллим ва 20 нафар техник ходимлар ўқувчиларга сифатли билим бериш, ота-она билан ишлаш, тўғарақлар фаолиятини жонлантириш, спорт мусобақалари ташкил этиш, маънавий-маърифий тадбирлар самарадорлигини ошириш борасида изланиб меҳнат қилмоқдалар.

Бугун мактабга кирсангиз, кўз қувнайди. Ҳаммаёқ саранжом-сарийшта. Синфлар "Мустақиллик дарси"га шай ҳолатда. Бир сўз билан айтганда, мактаб ўқувчиларга бағрини кенг очиб турибди.

Ҳадемай ёзининг жазирама кунлари ҳам ниҳоялаб, мактабларда гавжум ва қизгин ҳаёт — таълим-тарбия жараёни бошланади. Касбини севган, фидойи, янгиликка интилувчи муаллимлар жамоалари янги мавсум учун енг шимариб ишлашга, қалб кўрини ёшлар келажак учун бахшида этишга шай турибди. Улар орасида Пахтаобод туманидаги 16-умумтаълим мактаби жамоаси ҳам борлиги ҳаммаимизни қувонтиради.

Орифжон СИДДИҚОВ,
«Ma'rifat» муҳбири

«Комплекс фанлар жамоавий олимпиадаси»

ўқувчини барча фанлар бўйича ДТС талабларини бажаришга чорлайди

Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг 8-синф ўқувчилари ўртасида ДТСга асосланган фанлар мажмуаси бўйича “Комплекс фанлар жамоавий олимпиадаси”ни ўтказиш юзасидан тайёрланган лойиҳани тажриба-синовдан ўтказиш буйруғига кўра пойтахт-мизининг Учтепа ва Чилонзор туманидаги мактабларда ўқув йили давомида тегишли амалий ишлар бажарилди. Юқоридаги танловлар қатори “Комплекс фанлар жамоавий олимпиадаси” ҳам мактабларнинг илғор иш тажрибаларини омалаштириш, ўқувчилар эгаллаётган билим, кўникма, малакаларни ҳолисона баҳолаш билан бирга уларнинг биргина фандан чўқур билимга эга бўлишини эмас, балки ўқув дастуридаги барча фанларни ДТС даражасида ўзлаштиришни назорат қилиши билан аҳамиятлидир.

Уч босқич — мактаб, туман, вилоят(шаҳар)да ўтказилиши назарда тутилган “Комплекс фанлар жамоавий олимпиадаси” Учтепа туманидаги 23та, Чилонзор туманидаги 20та мактабда тажриба-синовдан ўтказилди. Бунда малакали мутахассислар жалб этилган ҳолда ДТС талаблари асосида уч хил мурракаблик даражаси бўйича 4та блок (1-блок — она тили, математика, география, 2-блок — рус тили, физика, тарих, 3-блок — инглиз тили, кимё, иқтисодий билим асослари, 4-блок — давлат ва ҳуқуқ асослари, информатика, биология)даги фанларнинг ҳар бирига 10 тадан тест саволлари банки яратилди. Икки кун давом этадиган жараёнда битта блок тест топшириқларига жавоб бериш учун 75 дақиқа фурсат берилиб, уч соатлик танаффус эълон қилинди.

Биринчи саралаш босқичида 8-синф ўқувчилари барча фанлар бўйича топшириқларни бажарган, энг юқори кўрсаткичга эришган 15 нафар ўқувчидан иборат мактаб жамоаси шакллантирилди.

— Учтепа тумани мисолида оладиган бўлсак, 23та мактаб жамоаси беллашди, — дейди лойиҳа му-

надаги 23та, Чилонзор туманидаги 20та мактабда тажриба-синовдан ўтказилди. Бунда малакали мутахассислар жалб этилган ҳолда ДТС талаблари асосида уч хил мурракаблик даражаси бўйича 4та блок (1-блок — она тили, математика, география, 2-блок — рус тили, физика, тарих, 3-блок — инглиз тили, кимё, иқтисодий билим асослари, 4-блок — давлат ва ҳуқуқ асослари, информатика, биология)даги фанларнинг ҳар бирига 10 тадан тест саволлари банки яратилди. Икки кун давом этадиган жараёнда битта блок тест топшириқларига жавоб бериш учун 75 дақиқа фурсат берилиб, уч соатлик танаффус эълон қилинди.

Биринчи саралаш босқичида 8-синф ўқувчилари барча фанлар бўйича топшириқларни бажарган, энг юқори кўрсаткичга эришган 15 нафар ўқувчидан иборат мактаб жамоаси шакллантирилди.

— Учтепа тумани мисолида оладиган бўлсак, 23та мактаб жамоаси беллашди, — дейди лойиҳа му-

надаги 23та, Чилонзор туманидаги 20та мактабда тажриба-синовдан ўтказилди. Бунда малакали мутахассислар жалб этилган ҳолда ДТС талаблари асосида уч хил мурракаблик даражаси бўйича 4та блок (1-блок — она тили, математика, география, 2-блок — рус тили, физика, тарих, 3-блок — инглиз тили, кимё, иқтисодий билим асослари, 4-блок — давлат ва ҳуқуқ асослари, информатика, биология)даги фанларнинг ҳар бирига 10 тадан тест саволлари банки яратилди. Икки кун давом этадиган жараёнда битта блок тест топшириқларига жавоб бериш учун 75 дақиқа фурсат берилиб, уч соатлик танаффус эълон қилинди.

аллифи, туман ХТМФМТТЭБ мутахассиси, физика-математика фанлари номзоди Ўктам Худоёров. — Жараёнда берилган содда тестлар — ўқувчилар эгаллаган умумий билимларни, ўрта мурракаб тестлар — билим-кўникмаларни, мурракаб тестлар — билим-кўникма-малакаларни аниқлашга асос бўлди. Яқунда 229-мактаб ўқувчилари голиб

ҳам ана шу мақсадга хизмат қиладиган ташаббус сифатида маҳоратли педагоглар томонидан ижобий кутиб олинди.

— “Комплекс фанлар жамоавий олимпиадаси” ўқувчининг барча ўқув фанларидан ДТС талабларига жавоб бериш даражасини баҳолаши билан афзалдир, — дейди Учтепа тумани ХТМФМТТЭБ она тили ва адабиёт ҳамда ўзбек тили фанлари методисти Нилуфар Йўлдошева. — Бу танлов иқтидорли, барча йўналишларда қобилиятли ўқувчиларни аниқлайди. Шунингдек, ўқувчи ва ўқитувчилар орасида “биринчи, иккинчи ёки охириги даражали фан” деган нотўғри тушунча шаклланишининг олдини олади. Биз туман босқичи якунига кўра она тили ва адабиёт ўқитувчиларининг рейтингини чиқаришга муваффақ бўлди.

Tashabbus

деб топилди. Шунингдек, 283-, 287-, 238-мактаб ўқувчиларининг ҳам фанлардан ўзлаштириши ижобийлигини кузатдик. Умумий таҳлил натижаларига кўра қай бир фандан қайси ўқитувчининг маҳорати етарли ёки аксинча эканлиги ўқувчи билимига нисбатан аниқланди. Бунда нафақат мактаб, ҳатто синфлар кесимида ҳам мониторинг олиб бориш имкони туғилди. Умумий равишда ўқувчиларнинг айнан бир блок ва бир фан кесимида ўзлаштириши ўрганилганида, бўшлиқлар ва намунали хижатлар диаграмма ойнасида акс этди.

Иштирокчиларнинг она тили, инглиз тили ва информатика фанларидан ўзлаштириши нисбатан юқорилиги кўзга ташланди. Бу ҳолат ушбу фанлар ўқитувчиларининг маҳорати, ўқувчиларга пухта билим бераётгани, мактабларда мазкур йўналишдаги услубий бирлашмалар жонли фаолият олиб борилаётганини далиллайди.

Бугун юртимиздаги барча таълим муассасаларида ўқувчиларнинг билим даражасини ўрганиш асосида мавжуд бўшлиқларни бартараф этиб, бу боракда тажрибаларни омалаштириш бўйича механизм йўлга қўйилган. “Комплекс фанлар жамоавий олимпиадаси”

Эксперт-мутахассисларнинг фикрига кўра ушбу беллашувнинг ҳар бир иштирокчиси ўзлаштириш даражаси 50 фоиздан кам бўлмаслиги лозим. Шундангина мактаб ўқувчиси ДТС талаблари бўйича таълим олаётган, билим, кўникма ва малакага эга бўлаётган ҳамда вақтини бекор ўтказмаётган бўлади. Мабодо бундан паст кўрсаткич аниқланадиган бўлса, тегишли фан ўқитувчилари маҳоратини ошириш бўйича чора-тадбирлар белгиланади.

Тажриба-синов жараёнида ўқувчиларнинг фаоллашгани ва фанлардан яхши ўқишга ҳаракат қилаётгани, ўқитувчиларнинг эса ўз устида ишлашга иштиёқи ортгани кузатилди. Демак, бу ташаббусни янада такомиллаштирган ҳолда амалиётга жорий этиш мақсадга мувофиқдир.

Насиба ЭРХОНОВА,
«Ma'rifat» муҳбири

Қоидаларни бирдек ўзлаштириш зарур

Кўпчилик ёшлар чет тилларини ўрганишда сезиларли натижага эришмаётганини кузатамиз. Хўш, бунга нима сабаб? Кузатувларимиз шуни кўрсатдики, улар тил ўрганиш услуби ва усули билан етарлича таниш эмас. Шу сабабдан гоҳида қутилган натижаларга эришмайди. Ана шу хижатни инobatга олган ҳолда, ўқувчиларга чет тилини ўрганишнинг қуйидаги услубларини тавсия этиш мумкин. Чет тилини қандай ўрганган маъқул: якка тартибдами, гуруҳ ҳолидами? Бунда, аввало, ўрганувчининг мақсадини аниқлаб олиш керак. Агар якка тартибда ўрганишни истаса, грамматикани чуқур ўргангани, агар у оғзаки нутқни ривожлантиришни истаса, гуруҳ тартиби-

да ўргангани маъқул. Гуруҳда бир-бирини тинглаб, нутқини эшитиб, бир киши билан эмас, балки гуруҳ билан мулоқотда бўлиб, унинг ҳам эшитиши, ҳам гапириш қобилияти ривожланади.

Тил ўрганиши истаганлар учун компьютерга мўлжалланган ва китоб кўринишидаги дастурлар ҳам мавжуд. Улар дунёнинг илғор олимлари томонидан тузиб чиқилган. Масалан, инглиз тилини ўрганишда Oxford Pressнинг “Headway” дастури ўрганувчилар учун айни муддаодир. Чет тилини ўрганиш-

да қўл келувчи қандай услуб бор? Энг самарали услублардан бири бу — коммуникатив услуб ҳисобланади. Бунда ўқувчи интер-

Ta'kid

фаол методлар ёрдамида дарс давомида ўз билимларини ошириб боради ва шу билан бирга, шериклари билан мулоқотга киришади. Ундан ташқари, харица методи бор. Бу метод ёрдамида ўрганган янги сўзига маъноси яқин сўзларни кидиради. Масалан, ўқувчи қошиқ сўзини билиши баробарида унга

яқин сўзлар — санчки, пичок, қошиқча каби сўзларни ўрганиши мумкин. Шу тартибда нутқи ҳам ривожланади. Шунчаки сўзлар эмас, балки иборалар ёдлаши унинг нутқи ривожланишида асқотади.

Эшитишни ривожлантириш учун нималар қилиш керак? Эшитишни ривожлантириш учун, энг аввало, гапираётганлар талаффузига эътибор қаратган маъқул. Қайси товуш қандай талаффуз қилинаётганини ўрганган бола, кейинчалик йирик аудио дарсларни эшитишда ҳам қийинчилик

сезмайди. Ундан ташқари, ўрганувчи чет тилидаги кўшиқларни тинглаб, киноларни кўриши лозим. Ва, албатта, ўрганаётган дарсликдаги эшитиш дарсларини бажариши ҳам самарали фойда беради. Кимдир чет тили грамматикасини яхши билади, ammo гапира олмайди, кимдир бунинг акси. Мана шундай ҳолатларда нима қилиш керак? Бундай ҳолат юз бермаслиги учун, илоҳи борица тил ўрганишда ундаги барча зарур омиллар — яъни, гапириш ва тўғри ёзиш қоидаларини бирдек ўзлаштириш, ўрганиш зарур.

Наргиз ТУРСУНОВА,
Акмал НАРЗИЕВ,
Вобкент маийш хизмат
қасб-хунар коллежининг
француз тили
ўқитувчилари

2016-yil 6-avgust, № 63 (8920)

Кейинги йиллар кўп жойларда курғоқчилик ва сув танқислиги кузатилаётган. Шу боис олимларимиз тириклик оламининг асоси бўлган об-ҳаётнинг ҳар қатрасини тежаб-тергаб ишлаштириш, сув — ҳаёт манбаи экани, бу бебаҳо бойликни асраб-авайлаш ҳар биримизнинг бурчимизга айланган зарурлигини қайта-қайта таъкидлашяпти ва бу борада қатор изланишу тадқиқотлар олиб боришмоқда. Жумладан, томчилатиб сугориш тизимининг афзалликлари бот-бот тилга олинапти.

Манбаларда қайд этилишича, томчилаб сугоришнинг тарихи қадимда чўл ва сахро худудларида қишлоқ хўжалиги экинларини етиштириш жараёнида намни узоқ вақт тутиб туриб, аста-секин тупроққа шимдирадиган сопол (гон-чар) кум сигимларидан фойдаланишдан бошланган. Демак, бу усул ўтмишда ота-боболаримиз томонидан қўлланилган. Замонавий томчилатиб сугориш тизими эса илк бор 1869 йили Германияда яратилган. Шунингдек, 1913 йилда АҚШнинг Колорадо университетида сувни экин илдизлари тагига сизот сувларини кўтармасдан етказиб бериш усулини амалиётга татбиқ этиш гоёси ўртага ташланди. 1920-йилларга келиб Германияда сувни тупроққа томчилаб узатувчи қувурлар ишлаб чиқиლა бошлади. 1934 йили эса АҚШнинг Мичиган университети олимлари говакли қувурлар ёрдамида экинларни томчилатиб сугоришга доир илмий изланишларини муваффақият билан ҳимоя қилишди... Ҳамон бу мавзу дунё олимларининг диққат-эътиборида бўлиб келаёттир.

— Бу усулни қўллаш орқали сарфланадиган сув миқдори сезиларли даражада иқтисод қилиниши баробарида тупроқда намлик меъёри таъминланади. Айни пайтда шўрланиш ва шу сабаб олиб бориладиган агротехник тадбирлар кескин камаяди, — дейди қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, профессор Фридуно Бараев. — Аксинча, эгитлаб сугорилганда 10—20 фоиз сув ҳавога буғлана кетади. Аксарият ҳолларда сув босиши натижа-сида қатқалоқ юзага келиши оқибатида ернинг «нафаси бўғилади». Янги усулда эса бегона ўтларга қарши курашиш билан боғлиқ сарф-харажатлар ҳам бирмунча камаяди. Шу билан бирга, «экинларнинг кушандалари» сувсизликка дош беролмай тезда нобуд бўлади. Айни пайтда намликнинг бир меъёрда тутиб турилиши тупроқ орасида азрация (хаво айлан-ши)ни таъминлаши нати-жасида экинларга ишлов бериш талаби камаяди. Ўсимликларнинг эҳтиёжига қараб бериладиган сув миқдорини сутка бўйича эмас, балки ҳар соат давомида вужудга олиш имконияти вужудга келади. Бу усулни қўллаш туфайли

микротомизгичлар орқали кичкина диаметри қувурлар ёрдамида об-ҳаётни bevosita тупроқнинг ўсимликлар илдизлари жойлашган қатламга етказиб беришга эришилади. Томчилатиб сугорилганда

да, — дея сўзини давом эттиради Ф. Бараев. — Лекин бундай технологияларнинг деярли барчаси қимматлиги, ишлаб чиқариш, монтаж қилиш ҳамда таъмирлаш масалаларида муаммолар юзага келиши туфайли деҳқон ва фермер хўжалиқларига жорий этиш қутилган натижани бермаслиги аниқ. Демак, маҳаллий шароитда паст босимли томчилатиб сугориш тузилмаларини яратиш, уларни эҳтиёт қисмлари билан таъминлаш ва таъмирлашга йўналтирилган махсус корхоналар фаоли-

— Томчилатиб сугориш янгилик эмас, — дейди муаллимлардан бири Бахтиёр Усмоналиев. — Иш бошлаш арафасида биз «Хўш, бу усулнинг афзалликлари ҳар жиҳатдан асосланган, сув тақчиллиги йилдан-йилга сезилаётган бир шароитда нега ундан кенг фойдаланилмаяпти?» деган саволни ўртага ташлаб, мавжуд муаммоларни барлашаф этиш йўлини тутдик. Яъни, хориждан келтириладиган ускуналарнинг қимматлиги ва ишлаш муддати кафолатланмагани усулнинг оммалашшига

Izlanish

рини юқори баҳолашяпти. Улар сотиб олинган ўғитларни ҳам тежаётганини алоҳида таъкидлашяпти.

Айтиш жоизки, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ўқув-илмий марказининг 54,5 гектарлик боғ ва узумзорлари, шунингдек, Тошкент ирригация ва мелиорация институти ўқув-илмий марказининг тажриба майдонларида ушбу тузилмадан самарали фойдаланиб келинаёттир. Ҳар иккала участкада ҳам қурилмаларнинг сув билан таъминланиши сугориш ариқларидан эмас, балки тик дренаж қудуқларидан фойдаланишга асосланган. Институтнинг ёш олими Нодир Гадовев томчилатиб сугориш тизимини электр энергияси ўрнига табиий қуёш энергияси билан таъминлаш йўналишида илмий тадқиқотлар олиб бораёттир.

— Изланишларимиз доирасида, жумладан, автоном мобили тизимни барпо этиш орқали электр ва сув таъминотига эга бўлмаган чўл худудларида ҳам томчилатиб сугориш тизимини жорий этиш имкониятини яратиш асосий мақсадимиздир, — дейди Н. Гадовев. — Мамлакатимизда аграр соҳани янада ривожлантириш учун илмий тадқиқот ишларини жаҳон андозалари даражасига етказиш, ер ресурсларидан самарали фойдаланиш услубларини такомиллаштириш, сугориш сувини тежайдиган технологиялар яратиш кун тартибимизда турибди. Айни пайтда ана шу технологиялардан унумли, самарали фойдаланиш учун қишлоқ хўжалигининг турли жабҳаларида меҳнат қилаётган мутасаддилар, фермерларимизнинг малакасини ошириш, келажакда шу соҳанинг этагини тутишни ният қилиб олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида тахсил олаётган ёшларимизнинг бу борадаги назарий ва амалий билим ҳамда кўникмаларини мустаҳкамлашга ҳам жиддий эътибор қаратаёпмиз. Зеро, ҳар қандай тадқиқот амали, натижаси билан қимматлидир.

Қайсидир йили Навоий вилоятининг олис чўл туманларидаги мактаблардан бирида бўлганда арча кўчати ёнига ёғоч ўрнатилиб, тешикчали елим идиши (балашка)га сув солиб қўйишганини кўриб ҳайратлангандим. — Бу томчилаб сугоришнинг энг содда усули, — деганди таажжубланганимни кўриб муассаса раҳбари. — Сув шундай бебаҳо неъматки, уни тежаб-тергаб ишлатсангиз, қадрига етсангиз, саҳрони ҳам яшнатиш қудратига эга». Ҳақиқатан ҳам, мазкур илм маскани атрофи кейинчалик бора-бора гулу гулзор, арчазор боғга айланди. Қиссадан ҳисса шуки, томчилатиб сугориш тизимининг оммалаша бориши сувдек бебаҳо бойликни асраб-авайлаш ва унинг гаёҳарларга мезгилдан ҳар қатрасидан унумли фойдаланиш имконини беради.

Ойбуви ОЧИЛОВА

Ҳар қатра сув гавҳардир

ёхуд томчилатиб сугоришнинг афзаллиги нимада?

уруғлар бир текисда униб чиқади, ўсиш ва ривожланиши жадаллашади. Асосийси, анъанавий усулларга нисбатан сув 40—50 фоизгача тежаллади, экинларга ишлов беришда меҳнат сарфи қисқариши баробарида юқори ҳосил олишга замин яратилади. Минерал ўғитларнинг сув билан бирга берилиши ўғитларни 50 фоизгача тежашни таъминлайди ва сепаб тарқатиб бериш усулига нисбатан фойдалилик коэффициентини оширади.

Томчилатиб сугориш — содда тил билан айтганда, сувни махсус қувурлар ёрдамида bevosita ўсимликларнинг илдизлари атрофига кам-кам миқдорда томизиб туришдир. Бунинг учун қувурларда махсус томизгичлар — микроговак деворлар ёки махсус тешикчалар қилинади.

Маълумотларга кўра, бугунги кунга келиб, дунё бўйича 1,2 млн гектардан ортик далаларни сугоришда ана шу усул қўлланилади. (Масалан, АҚШда 888 минг, Исроилда 100 минг, Австралияда 50 минг, Испанияда 34 минг, Италияда 32 минг, Францияда 20 минг, Хитойда 20 минг, Жанубий Кореяда 15 минг гектар ва ҳ.к.). Айни пайтда томчилатиб сугориш тизимларини ишлаб чиқиш бўйича Исроил, АҚШ, Франция, Италия, Хитой, Жанубий Корея ва Туркия давлатлари етакчи ўринларни эгаллаб келмоқда.

— Мамлакатимизда фаолият юритаётган "МАХСУСПОЛИМЕР" ва "САНИПЛАСТ" каби корхоналар хориждан олиб келинаётган шундай қурилмаларнинг қисмларини жойларда йиғиб бериш орқали қишлоқ хўжалигига татбиқ қилмоқ-

ятини йўлга қўйиш давр талабидир.

Тошкент ирригация ва мелиорация институти олимлари томонидан ана шу долзарб масала ечимига қаратилган бир қатор илмий изланишлар олиб борилмоқда. Жумладан, илм масканининг профессор-ўқитувчилари Ф. Бараев, Б. Усмоналиев, Қ. Умурзоқов ва бошқалар ҳаммуаллифлигида яратилган мамлакатимиз шароитига ҳар томонлама мос келиши билан бирга қиймати хорижникига нисбатан 5 баробаргача арзон, юз фоиз маҳаллий хомашёдан тайёрланган паст босимли томчилатиб сугориш тизимли республика Интеллектуал мулк агентлиги томонидан давлат патенти олиндиши фикримизнинг далилидир.

Мазкур инновацион технология нафақат пахтачилик, балки боғ, узум, полиз, сабзавот экинлари билан банд далалар ва иссиқхоналарда қўллаш учун қулайлиги билан ҳам эътиборлидир. Қурилманинг тузилиши содда, алоҳида қисмлардан иборатлиги боис уни фермер хўжалигига олиб келиш ва монтаж қилиш билан боғлиқ жараёнларни ҳар қандай фермер мустақил бажара олади. Сугориш қувурлари орасидаги масофа ўсимликларнинг қатор оралари ўлчамига боғлиқ бўлиб, 0,8 м.дан(дала экинлари учун) 6 м.гача(боғлар учун), томизгичлар оралиги эса тупроқ ҳолатига қараб 0,5-1,0 метр атрофида бўлади. Тарқатувчи қувур ёпиқ усулда жойлаштирилади, сугориш қувурлари эса ҳар йили сугориш мавсуми олдидан ўрнатилиб, мавсум охирида йиғиштириб олинади.

тўсқинлик қилаётганди. Мавжуд ҳолатни инобатга олиб, маҳаллий материаллардан фойдаланган ҳолда қурилма намуналарини яратиш, уни институтнинг тажриба лабораторияси ва боғида, Қашқадарё вилоятининг Касби, Нишон, Қарши туманларидаги белгиланган экин майдонларида қайта-қайта синовдан ўтказдик. Натижанда ҳар йили ҳайдаладиган ерларга юмшоқ, боғдорчиликда қаттиқ шланглардан фойдаланиш бўйича Ўзбекистон Республикасининг 2002 йил 29 августда қабул қилинган «Ихтиролар, фойдаланиш моделлари ва саноат намуналари тўғрисида»ги қонунига асосан патентлар олинди.

Маълумки, ҳозирги кунда республикамизнинг барча худудларида интенсив боғлар барпо этилишига жиддий эътибор қаратилаёпти. Ана шу боғларнинг ҳосилдорлигини оширишда томчилаб сугориш ва шу асосда маҳаллий ва минерал ўғитларни бир меъёрда ўз вақтида этиди. Ҳозирги кунда томчилатиб сугориш қурилмасини ишлаштириб қўрган боғбонлар унинг имкониятла-

Собиқ мустабид тузум даврида миллий musiqa миз тараққийети рахна солингани, ижрочилик, шунингдек, musiqa таълимига иккинчи даражали иш сифатида қаралгани боис мумтоз musiqa, фольклор musiqa-си, болалар musiqa фольклори намуналари кенг ўрганилмади, тадқиқ этилмади. "Шашмақом" сингари ноёб дурдона ёшларга ўргатилмади, ҳатто миллий соҳаримизда ижрочилик таълимига ҳам аҳамият берилмади. Натихада, кўпгина нодир асарлар, уларнинг ижро йўллари, ноёб ижро ёзувлари йўқолиб кетиш хавфи остида қолди.

Мустақилликнинг дастлабки йилларидан бошлаб, миллий musiqa санъатимизни ривожлантиришга катта эътибор қаратилди. Ушбу саъй-ҳаракатлар самараси сифатида мамлакатимиз микёсида ташкил этилаётган кўрик-танлов ва фестиваллар, байрам тадбирларини, юқори бадий савияда яратилаётган куй-қўшиқлар, мураккаб шаклдаги асарларни мисол келтиришимиз мумкин.

Президентимиз Ислам Каримов "Юксак маънавият — энгилмас куч" асарида таъкидлаганидек, "Барчамизга аёнки, куй-қўшиққа, санъатга муҳаббат, musiqa маданияти халқимизда болалиқдан бошлаб, оила шароитида шаклланади... Энг муҳими, бугунги кунда musiqa санъати навқирон авлодимизнинг юксак маънавият руҳида камол топишида бошқа санъат турларига қараганда кўпроқ ва кучлироқ таъсир кўрсатмоқда".

Дарҳақиқат, Президентимизнинг 2008 йил 8 июлдаги "Болалар musiqa ва санъат мактабларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини янада яхшилаш бўйича 2009–2014 йилларга мўлжалланган Давлат дастури тўғрисида"ги қарори доирасида ўтган йиллар мобайнида эътиборга молик ишлар амалга оширилди. 278 та болалар musiqa

санъат сирларини ўрганмоқда. Бу сингари ташаббуслар самараси ўлароқ, мамлакатимизда мунтазам ўтказиб келинаётган "Санъат гунаҳлари", "Наврўз садолари", "Юксак маънавият", "Она юрти оҳанглари", "Истеъдод" сингари кўрик-танловларда болаларимиз ўзларининг ижро маҳоратини ошириб, халқаро танловларда голибликни кўлга киритаётир.

қилинган "Болалар musiqa ва санъат мактаблари фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича 2016–2020 йилларга мўлжалланган Давлат дастури тўғрисида"ги қарор бу йўналишдаги ишларни юқори босқичга кўтарди. Мазкур дастур 2008 йил 8 июлдаги қарорнинг мантқиқий давоми экани билан биргаликда, ўқувчи-ёшларнинг истеъдод ва қобилиятини шакллантириш, musiqa ва тасвирий санъат намуналаридан кенг баҳраманд бўлиш учун янада такомиллашган, қулай шароит яратиш имконини берди.

Дастурга мувофиқ, 2016–2020 йиллар мобайнида 14 минг 700 ўринли 98 та болалар musiqa ва санъат мактаби барпо этилиши назарда тутилган. Уларнинг 40 таси янгидан қурилиб, 58 таси капитал реконструкция қилинади ҳамда замонавий ўқув жиҳозлари, musiqa асбоблари, компьютер мажмуалари ва бошқа техникалар билан жиҳозланади.

2016-2017 ўқув йили бош-

юксак дидли тингловчилар эътиб тарбиялашда муҳим омил бўлмоқда.

Яна бир муҳим жиҳат. Янги қарорга мувофиқ ота-оналарга қулайлик яратиш, болалар musiqa ва санъат мактабларида ўқувчилар қамровини ошириш мақсадида тўғрисидаги қарорнинг мантқиқий давоми экани билан биргаликда, ўқувчи-ёшларнинг истеъдод ва қобилиятини шакллантириш, musiqa ва тасвирий санъат намуналаридан кенг баҳраманд бўлиш учун янада такомиллашган, қулай шароит яратиш имконини берди. Дастурга мувофиқ, 2016–2020 йиллар мобайнида 14 минг 700 ўринли 98 та болалар musiqa ва санъат мактаби барпо этилиши назарда тутилган. Уларнинг 40 таси янгидан қурилиб, 58 таси капитал реконструкция қилинади ҳамда замонавий ўқув жиҳозлари, musiqa асбоблари, компьютер мажмуалари ва бошқа техникалар билан жиҳозланади.

носабат мазмунига боғлиқдир. Шунга биноан, musiqa таълими тизимида мутахассислик фанларини янги талаблар, ахборот-коммуникация ва янги педагогик технологиялар асосида ташкил этиш ўсиб келаётган ёшларнинг таълимига эътибор қилиниши тўла маънода қондириш масаласи устувор аҳамият касб этмоқда. Кейинги йилларда musiqa ўқитувчилари тайёрлаш, musiqa таълими бўйича олий ўқув юртиларида ўқишга қабул қилинадиган ёшларни танлаш талаблари кучайтирилди. Олий ва ўрта махсус musiqa таълим муассасаларидаги тингловчиларнинг педагогик амалиётига эътибор охири, фан дастурлари такомиллаштирилди, битирув малакавий ишлари сифатида эса педагогик амалиётни қай даражада ўтагани ва касб фаолиятига тайёрлиги даражаси кўрсатадиган асосий меърият айланди. Бу борадаги ишларни босқичма-босқич, маълум дастур асосида

Ёшларнинг фуқаролик маданиятини тарбиялашда ҳам musiqaнинг муҳим ўрни бор. Musiqaий асарларда инсонга ҳурмат, она-Ватанга садоқат, меҳр-муҳаббат, гўзал фазилатлар: поклик, мардлик, шижоат, ўз юртини ҳар қандай салбий ташқи кучлардан ҳимоя қилишга бўлган ишонч туйғуларни ифода этилади. Ушбу асарларни тинглаган кишиларда эзгу фазилат ва хислатлар шаклланиб боради. Musiqaий асарларда юрт тинчилиги, халқ фаровонлиги, Ватан тараққиёти ғоялари ўзига хос тарзда, оҳанг образлари орқали юзга чиқарилади ва унинг воситасида тингловчилар айнан ушбу фазилатларни ўзларида муҳасаммад этиш учун кенг имкониятга эга бўлади. Эътиборлиси, бу борадаги тарбиявий-педагогик тадбирлар мактабгача таълим муассасаларидан бошлаб, олий таълимгача бўлган барча бўғинларда изчил амалга оширилмоқда. Халқимизнинг турмуш фаровонлигини юксалгани сайин

ниш, ҳаракатлар, сўзлашиш ва атрофдагилар билан муомалага киришиш маданияти шу зайл шаклланиб боради. Жадал суръатлар билан тараққий этаётган жамиятимизда musiqa санъати ҳам эркин ривожланмоқда. Зеро, санъат аҳлининг эркин ижод қилиши учун барча шарт-шароит яратилган. Бунинг учун композиторлар, шоир ва ижрочилар маҳоратини ўз асар-

идрок жараёни икки шахс ички дунёсининг, яъни бир томондан — тингловчи, иккинчи томондан — бастакорнинг бадий мулоқотига айланади. Агар юксак даражадаги ижрони тингловчи муваффақ бўлиса, бу уч ақин маслакдош — бастакор, ижрочи ва тингловчининг мулоқотига айланади. Бинобарин, ҳар қандай musiqa ўз ифода имконияти ва тузилиши жиҳатдан миллий

ган айрим "асарлар" ҳам учирайдики, улар ёшлардаги бадий дид ва миллий хислатларнинг шаклланиши, миллий ўзлиқнинг қарор топишига ҳисса қўша олмайди. Бугун musiqaнинг нафақат янграётган жойи, вақти ва товуш баланглигини виртуал бошқариш, балки товушининг ҳақиқатли характеристикасини, унинг темпи, тонлигини ва суръатини ўзгартириш имкони мавжуд. Ушбу ҳолатлар musiqaнинг маънавий, эмоционал (ҳиссий) таъсир доираси ва қўламини янада кенгайтирмоқда.

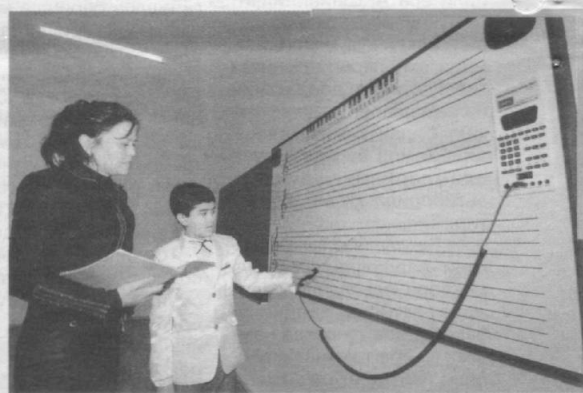
Мусиқа ва санъатнинг беқийёс сеҳри

ундан фарзандларимиз болалигидан баҳраманд бўлиб улғаймоқда

ва санъат мактабининг 136 таси янгидан қурилиб, 142 таси капитал реконструкция қилинди. Ушбу мақсадларга давлат бюджетидан 487 миллиард 400 миллион сўм, уларни жиҳозлаш учун эса 137 миллиард сўм сарфланди. Бу йўналишдаги мактаблар 30 мингдан ортиқ янги musiqa асбоблари, 53 номдаги 61 минг ўқув қўлланма ва 40 мингга яқин ноталар тўплами, жаҳон ва миллий композиторларнинг асарлари акс эттирилган мингдан ошдиқ электрон тўплам, 500 дан ортиқ кўргазмали материаллар билан таъминланди. Бундай эътибор, ўз-ўзидан болалар musiqa ва санъат мактабларида ўқувчилар қамрови кенгайтиришга ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Мисол учун, 2008 йили болалар musiqa ва санъат мактабларида ўқувчилар сони республика бўйича 38 мингга ташкил этган бўлса, 2015 йилга келиб 59 мингга етди. Бугунги кунда болалар musiqa ва санъат мактабларида 13 йўналишда, 53 ихтисослик бўйича қарийб 60 минг ўғил-қиз musiqa ва

Агар 1991 йили юртимиздан атиги 3 нафар ўқувчи халқаро танловларда иштирок этган бўлса, 2008 йилга келиб уларнинг сони 31 нафарга етди. 2015 йили эса 137 нафар истеъдодли ёшларимиз Франция, Италия, Испания, Буюк Британия, Чехия, Германия, Япония, Руминия, Россия, Озарбойжон, Қозғоғистон, Латвия ва бошқа давлатларда ўтказилган халқаро танловларда голибликни кўлга киритди. Уларнинг 76

ланишига қадар 24 номдаги, шу йил охиригача эса 50 номдаги янги ўқув адабиёти, ўқув-услубий қўлланмалар чоп этилади ва республикамизнинг болалар musiqa ва санъат мактаблари ахборот-ресурс марказлари фондига тақдим этилади. Ўқув адабиётлари яратиш бўйича янги талабларга асосан нафақат ўзбек, балки жаҳон классик композиторларининг энг сара асарлари ҳам ўқув адабиётлари киритилишига катта аҳамият қаратилаётир.

Ушбу тадбирларда Ўзбекистон давлат консерваториясининг профессор-ўқитувчилари фаол иштирок этиб, асарларнинг ифодавий шакли, ижро услублари ва чолғу созларига таъминлашчи ёшларнинг musiqaий диди ва баҳолаш мезонларининг ҳам ўзгаришига, уларнинг янги musiqaий талқин услубларига мослашуви олиб келмоқда. Бундан ташқари, musiqaий биланларнинг шаклланиш қўламини ёшлар тинглайдиган асарлар, уни идрок этиш даражаси ҳамда musiqaга нисбатан мавжуд ихтимойий му-

дан, ижтимоий ҳимояга муҳтож ва кўп болали оилалардаги янги ўқув адабиёти, ўқув-услубий қўлланмалар чоп этилади ва республикамизнинг болалар musiqa ва санъат мактаблари ахборот-ресурс марказлари фондига тақдим этилади. Ўқув адабиётлари яратиш бўйича янги талабларга асосан нафақат ўзбек, балки жаҳон классик композиторларининг энг сара асарлари ҳам ўқув адабиётлари киритилишига катта аҳамият қаратилаётир. Ушбу тадбирларда Ўзбекистон давлат консерваториясининг профессор-ўқитувчилари фаол иштирок этиб, асарларнинг ифодавий шакли, ижро услублари ва чолғу созларига таъминлашчи ёшларнинг musiqaий диди ва баҳолаш мезонларининг ҳам ўзгаришига, уларнинг янги musiqaий талқин услубларига мослашуви олиб келмоқда. Бундан ташқари, musiqaий биланларнинг шаклланиш қўламини ёшлар тинглайдиган асарлар, уни идрок этиш даражаси ҳамда musiqaга нисбатан мавжуд ихтимойий му-

амалга ошириш, таълим муассасаларида musiqaий репертуарни тинглаш, ўзлаштириш ва ўрганиш асосида ушбу асарларнинг бадий савияси, тарбиявий аҳамияти борасида алоҳида тушунарча бериш, аксинча, тарбиявий савияси нисбатан паст айрим musiqaий тинглаш аҳамиятсиз эканини мунтазам таъкидлаш, тингловчи-ёшларга тақдим этиладиган асарлар(куй-қўшиқлар)нинг бадий савиясига асосий эътиборни қаратиш, муҳтасар айтганда, ўқувчи-ёшларда musiqaий иммунитетни шакллантириш муҳимдир. Бунинг учун эса musiqa таълими соҳасида фаолият кўрсатаётган барча ўстоз-мураббийлар, амалиётчилар, услубшунослар, шунингдек, концерт ташкилотлари, маданий-маърифий муассасалар фаол ҳаракат қилиб, ёшларни жадал ривожлантаётган мамлакатимизнинг муносиб фарзандлари эътиб тарбиялаш, musiqa орқали улар онгида юксак маънавиятни шакллантириш учун биргаликда ҳаракат қилишимиз зарур.

эстетик қадриятларга, хусусан, musiqa санъатига қизиқиш ҳам тобора кучайиб бораётганини кузатиш мумкин. Musiqa жамиятимизнинг чуқур қатламларига кириб боргани ва ҳаётимизнинг ажралмас қисмига айланганини ҳисобга олсак, уни тинглашга ички эҳтиёжнинг қанчалар юқори эканини тасаввур этиш қийин эмас.

Ҳа, musiqa руҳий таъсир имкониятига эга. Ундан таълим-тарбия мақсадларида фойдаланиш, бу борада унинг салмоғини янада кенгайтириш зарурлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Юксак маҳорат ва дид билан яратилган, эзгу мақсадларни ўзида акс эттирган musiqa тингловчига ижобий таъсир этиб, кайфиятнинг кўтарали; эртанги кунга ишонччи кучайтириб, изланишга ва ижтимоий фойдали меҳнат қилишга ундайди. Агар юқори сифатли видеоклип бўлса-чи, эшитиш билан бирига уни кўриш, аудиовизуал идрок этиш орқали таассуротлар янада кенгайди, ўсиб келаётган ёш авлодда қийи-

лари орқали кўрсатишга ҳаракат қилмоқда. Буларнинг барчаси юртимизда ҳукм сураётган тинчлик ва барқарорлик мевасидир. Энди масаланинг иккинчи жиҳатига эътибор қаратсак. Бугун мамлакатимизда musiqa бозори шаклланди. Унда турли мавзу ва шаклдаги асарлар кўпайиб, миқдор ва мазмун йўналиши кенгайди. Натихада, musiqa тинглаш малакаси ва маданиятини шакллантириш тақозо

этилмоқда. Таъкидлаб ўтилган жиҳатларга эътибор билан назар ташлаш, миллий musiqaимизнинг ижобий хусусиятларини тарғиб этишда радио ва телеканаллар ўз имкониятини янада кўпроқ ишга солиши айтиш мумкин. Musiqaани англаш, идрок этиш унда ифодаланган кечинмаларга фақатгина тингловчи мулоҳаза билдирсин дегани эмас, балки бу фаол жараён. Тингловчи идрок этаётган асари мазмунига ўз ҳаётий таърибасидан келиб чиққан ҳолда қувончини, қайғусини, ташвишини, умидини жо этади. Шунда musiqaий

негизлар асосида яратилади. Аслида, миллий бўлмаган musiqaнинг ўзи мавжуд эмас. Шундай экан, musiqa ёш авлод онгида миллий ўзлиқни шакллантиришда улкан ижобий таъсир имкониятларига эгадир. Миллий ўзлиқ ва musiqa маданияти ўртасида муҳим уйғунлик бор. Биринчидан, ҳар қандай musiqa ўз тузилиши ва мазмун ифодалаш усули билан миллий асосга таянади. Иккинчидан, тизимли жараён сифатида musiqa тинглаш орқали Ватан, миллат, она юртга муҳаббат туйғуларни мунтазам тарзда тингловчи онгига сингизиб боради.

Кенг омма учун мўлжалланган musiqa жанр ва йўналиш жиҳатидан ниҳоятда ранг-барангдир. Эстрада жанрида юқори бадий савияга эга кўплаб асарлар мавжудки, улар тингловчиларга эстетик завқ бағишлаш, кўтаринки кайфият яратишда кенг имкониятга эга. Бироқ ушбу жанрда яратилаётган, нисбатан паст савия ва бадий мазмунга эга, тарбиявий жиҳати деярли мавжуд бўлма-

нафари Гран-при ва биринчи ўринга сазовор бўлди. Шунингдек, 2014 йилдан эътиборан "Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси томонидан Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлардаги барча болалар musiqa ва санъат мактабларига эл ардоғидаги санъаткорлар бириктирилиб, улар томонидан ижодий учрашувлар, маҳорат дарслари ташкил этилиши ҳам болаларнинг санъатга қизиқишини оширишда муҳим омил бўлмоқда. Президентимиз томонидан 2015 йил 20 ноябрда қабул

Аҳмад БАҲРИЕВ, психология фанлари номзоди, доцент

**Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим
ҚИРГИЗ тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим мактаблари учун 2016-2017 ўқув йилида
фойдаланишга тавсия этиладиган дарслик ва ўқув қўлланмалар
РЎЙХАТИ**

T/p	Дарслик ва ўқув қўлланма номи	Муаллиф	Нашр этилган йили	Таъминланиш ҳолати	T/p	Дарслик ва ўқув қўлланма номи	Муаллиф	Нашр этилган йили	Таъминланиш ҳолати
1-синф									
1	Алифбе (Алиппе)	А.Юнусалиева ва б.	2016	Бепул	9	Математика	Б.Хайдаров	2015	Ижара
2	Ёзув дафтари (Жазуу дeттери)	А.Юнусалиева ва б.	2016	Бепул	10	Ботаника	У.Пратов ва б.	2015	Ижара
3	Она тили (Эне тили)	А.Юнусалиева ва б.	2016	Бепул	11	Информатика	Д.Камолитдинова	2016	Ижара
4	Ўқиш китоби (Оқуу китеби)	А.Зулпихорова ва б.	2016	Бепул	12	География (Табиий география бошланғич курси)	П.Фуломов ва б.	2015	Ижара
5	Математика	М.Аҳмедов ва б.	2016	Бепул	13	Ватан туйғуси	Х.Султонов ва б.	2015	Ижара
6	Математика дафтари	М.Жумаев ва б.	2016	Бепул	14	Мусиқа	А.Мансуров ва б.	2015	Ижара
7	Атрофимиздаги олам	О.Аҳмедова ва б.	2016	Бепул	15	Меҳнат таълими	Ш.Шарипов ва б.	2015	Ижара
8	Одобнома	О.Ҳасанбоева ва б.	2016	Бепул	16	Тасвирий санъат	Т.Кўзиев ва б.	2015	Ижара
9	Тасвирий санъат	Р.Ҳасанов	2016	Бепул	6-синф				
10	Мусиқа	Ҳ.Нурматов ва б.	2016	Бепул	1	Ўзбек тили	Х.Муҳитдинова ва б.	2013	Ижара
11	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2016	Бепул	2	Қирғиз тили (Қирғиз тили)	С.Усеналиев ва б.	2013	Ижара
12	Инглиз тили "Kids' English-1"	М.Ирискулов ва б.	2016	Бепул	3	Адабиёт (Адабият)	Б.Алимов ва б.	2013	Ижара
13	Немис тили "Deutsch mit spaß-1"	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул	4	Русский язык	Г.Ғасилова	2013	Ижара
14	Француз тили "Hirondelle-1"	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул	5	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2013	Бепул
15	Меҳнат таълими	И.Маннопова	2016	Бепул	6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2013	Бепул
2-синф									
1	Ўзбек тили	А. Рафиев ва б.	2016	Ижара	7	Француз тили «Voyage en France»	З.Абдушукрова ва б.	2013	Бепул
2	Она тили (Эне тили)	С.Рисбаев ва б.	2016	Ижара	8	Тарих	А.Саъдуллаев ва б.	2013	Ижара
3	Ўқиш китоби (Оқуу китеби)	Г.Тухтабаев ва б.	2016	Ижара	9	Математика	М.Мирзааҳмедов ва б.	2013	Ижара
4	Русский язык	З.Абдураимова	2016	Ижара	10	Физика	Н.Турдиев	2013	Ижара
5	Математика	Н.Абдураҳмонова ва б.	2016	Ижара	11	География	А.Соатов ва б.	2013	Ижара
6	Атрофимиздаги олам	П.Фуломов ва б.	2016	Ижара	12	Ботаника	У.Пратов ва б.	2013	Ижара
7	Одобнома	О.Ҳасанбоева ва б.	2016	Ижара	13	Ватан туйғуси	Х.Султонов ва б.	2015	Ижара
8	Тасвирий санъат	М.Исоқова ва б.	2016	Ижара	14	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2013	Ижара
9	Мусиқа	Ҳ.Нурматов ва б.	2016	Ижара	7-синф				
10	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2016	Ижара	1	Ўзбек тили	Х.Муҳитдинова ва б.	2013	Ижара
11	Инглиз тили "Kids' English-2"	С.Хан ва б.	2016	Бепул	2	Қирғиз тили (Қирғиз тили)	В.Мусаева ва б.	2013	Ижара
12	Инглиз тили машқ дафтари "Activities book-2"	С.Хан ва б.	2016	Бепул	3	Адабиёт (Адабият)	Б.Алимов ва б.	2013	Ижара
13	Немис тили "Deutsch mit spaß-2"	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул	4	Русский язык	С.Исламбаева ва б.	2013	Ижара
14	Немис тили машқ дафтари «Arbeitsheft-2»	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул	5	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Цой ва б.	2013	Бепул
15	Француз тили "Hirondelle-2"	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул	6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2013	Бепул
16	Француз тили машқ дафтари «Cahier d' exercices-2»	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул	7	Француз тили «Bon voyage»	В.Бухин ва б.	2013	Бепул
17	Меҳнат таълими	Х.Санакулов ва б.	2016	Ижара	8	Ўзбекистон тарихи	А.Муҳаммадҷонов	2013	Ижара
3-синф									
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2016	Ижара	9	Жаҳон тарихи	Т.Салимов ва б.	2013	Ижара
2	Она тили (Эне тили)	С.Рисбаев ва б.	2016	Ижара	10	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2013	Ижара
3	Ўқиш китоби (Оқуу китеби)	А.Зулпихаров	2016	Ижара	11	Геометрия	А.Азамов ва б.	2013	Ижара
4	Русский язык	Н.Сергеева ва б.	2016	Ижара	12	Физика	П.Ҳабидуллаев ва б.	2013	Ижара
5	Математика	С. Бурхонов ва б.	2016	Ижара	13	Кимё	И.Асқаров ва б.	2013	Ижара
6	Табиатшунослик	А.Баҳромов ва б.	2016	Ижара	14	Зоология	О.Мавлонов	2013	Ижара
7	Одобнома	М.Холиқова ва б.	2016	Ижара	15	География	П.Фуломов ва б.	2013	Ижара
8	Тасвирий санъат	М.Исоқова ва б.	2016	Ижара	16	Миллий истиқлол ғояси ва маънавийт асослари	М.Қаршибоев ва б.	2015	Ижара
9	Мусиқа	Ҳ.Нурматов ва б.	2016	Ижара	17	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2013	Ижара
10	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2016	Ижара	8-синф				
11	Инглиз тили "Kids' English-3"	С.Хан ва б.	2015	Бепул	1	Ўзбек тили	Х.Муҳитдинова ва б.	2014	Ижара
12	Инглиз тили машқ дафтари «Activities book-3»	С.Хан ва б.	2016	Бепул	2	Қирғиз тили (Қирғиз тили)	Б.Умиралиев ва б.	2014	Ижара
13	Немис тили "Deutsch mit spaß-3"	М.Дадаходжаева ва б.	2015	Бепул	3	Адабиёт (Адабият)	М.Парғиев ва б.	2014	Ижара
14	Немис тили машқ дафтари «Arbeitsheft-3»	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул	4	Русский язык	М.Рождова ва б.	2014	Ижара
15	Француз тили "Hirondelle-3"	С.Раҳмонов ва б.	2015	Бепул	5	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2014	Бепул
16	Француз тили машқ дафтари «Cahier d' exercices-3»	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул	6	Француз тили «Le nouveau voyage en France»	З.Абдушукрова ва б.	2014	Бепул
17	Меҳнат таълими	Х.Санакулов ва б.	2016	Ижара	7	Ўзбекистон тарихи	Қ.Усмонов ва б.	2014	Ижара
4-синф									
1	Ўзбек тили	А. Рафиев ва б.	2015	Ижара	8	Жаҳон тарихи	У.Жўраев ва б.	2014	Ижара
2	Она тили (Эне тили)	М.Темирова	2015	Ижара	9	Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари	О.Каримова ва б.	2014	Ижара
3	Ўқиш китоби (Оқуу китеби)	Г.Эралиева ва б.	2015	Ижара	10	Миллий истиқлол ғояси ва маънавийт асослари	Р.Қўчор ва б.	2015	Ижара
4	Русский язык	М.Каримова ва б.	2016	Ижара	11	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариков ва б.	2014	Ижара
5	Математика	Н.Бинбаева ва б.	2015	Ижара	12	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2015	Ижара
6	Табиатшунослик	А.Баҳромов ва б.	2015	Ижара	13	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2014	Ижара
7	Одобнома	М.Холиқова ва б.	2015	Ижара	14	Геометрия	А.Раҳимқориев	2014	Ижара
8	Мусиқа	О.Иброҳимов ва б.	2015	Ижара	15	Физика	П.Ҳабидуллаев ва б.	2014	Ижара
9	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2015	Ижара	16	Кимё	И.Асқаров ва б.	2014	Ижара
10	Меҳнат таълими	И.Маннопова ва б.	2015	Ижара	17	Одам ва унинг саломатлиги	Б.Аминов ва б.	2014	Ижара
11	Тасвирий санъат	А.Сулаймонов ва б.	2015	Ижара	18	География	П.Мусаев ва б.	2014	Ижара
12	Инглиз тили "Kids' English-4"	С.Хан ва б.	2016	Бепул	19	Чизмачилик	И.Раҳмонов	2014	Ижара
13	Инглиз тили машқ дафтари «Activities book-4»	С.Хан ва б.	2016	Бепул	9-синф				
14	Немис тили "Deutsch mit spaß-4"	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул	1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2014	Ижара
15	Немис тили машқ дафтари «Arbeitsheft-4»	М.Дадаходжаева ва б.	2016	Бепул	2	Қирғиз тили (Қирғиз тили)	Б.Умиралиев ва б.	2014	Ижара
16	Француз тили "Hirondelle-4"	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул	3	Адабиёт (Адабият)	М.Парғиев ва б.	2014	Ижара
17	Француз тили машқ дафтари «Cahier d' exercices-4»	С.Раҳмонов ва б.	2016	Бепул	4	Русский язык	Р.Усмонов ва б.	2014	Ижара
5-синф									
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2015	Ижара	5	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2014	Бепул
2	Қирғиз тили (Қирғиз тили)	М.Темирова ва б.	2015	Ижара	6	Француз тили «D'un Etat à l'autre»	С.Раҳмонов ва б.	2014	Бепул
3	Адабиёт (Адабият)	Г.Эралиева ва б.	2015	Ижара	7	Ўзбекистон тарихи	С.Тиллабоев ва б.	2014	Ижара
4	Русский язык	Ю.Мусурмонова	2016	Ижара	8	Жаҳон тарихи	М.Лафасов ва б.	2014	Ижара
5	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2015	Бепул	9	Конституциявий ҳуқуқ асослари	В.Костецкий ва б.	2014	Ижара
6	Немис тили "Deutsch"	М.Китёмова ва б.	2015	Бепул	10	Миллий истиқлол ғояси ва маънавийт асослари	О.Мусурмонова ва б.	2015	Ижара
7	Француз тили "Bonjour la France"	А.Носиров ва б.	2015	Бепул	11	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариков ва б.	2014	Ижара
8	Тарихдан ҳикоялар	У.Жўраев ва б.	2015	Ижара	12	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2015	Ижара
6-синф									
1	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2015	Ижара	13	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2014	Ижара
2	Қирғиз тили (Қирғиз тили)	М.Темирова ва б.	2015	Ижара	14	Геометрия	Б.Хайдаров ва б.	2014	Ижара
3	Адабиёт (Адабият)	Г.Эралиева ва б.	2015	Ижара	15	Физика	П.Ҳабидуллаев ва б.	2014	Ижара
4	Русский язык	Ю.Мусурмонова	2016	Ижара	16	Кимё	И.Асқаров ва б.	2014	Ижара
5	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2015	Бепул	17	Биология. Цитология ва генетика асослари	А.Зикиряев ва б.	2014	Ижара
6	Немис тили "Deutsch"	М.Китёмова ва б.	2015	Бепул	18	Жаҳон иқтисодий-иқтисомий географияси	А.Қаюмов ва б.	2014	Ижара
7	Француз тили "Bonjour la France"	А.Носиров ва б.	2015	Бепул	19	Чизмачилик	И.Раҳмонов	2014	Ижара
8	Тарихдан ҳикоялар	У.Жўраев ва б.	2015	Ижара					

2016-yil 6-avgust, № 63 (8920)

Мамлакатимизда энг улуг, энг азиз байрам — Ватанимиз мустақиллигининг чорак асрлик тўйини нишонлашга катта тараддуд кўрилмоқда. Абатта, байрам баҳона ўтган давр мобайнида юртимизда амалга оширилган ислохотлар, бунёдкорлик ишлари бир-бир кўз олдингиздан ўтади. Мамлакатимизда истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ барча соҳалар қатори маънавий-маърифий, маданий ва диний соҳаларга ҳам юксак эътибор қаратилди. Айниқса, собиқ иттифоқ тизимининг атеистик ҳужумкор сиёсати баътамом барҳам берилиб, динга бўлган муносабат тубдан ўзгарди, виждон эркинлиги қонун асосида кафолатланди.

Vatanimiz mustaqilligining 25 yilligi oldidan

ган давлат таълим стандартлари ва талабларига мувофиқ дунёвий фанларни ўқитиш, таълим жараёнига оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни тартибга солишда муҳим ўрин эгалламоқда. Жумладан, диний таълим муассасаларида таълим сифатини янада ошириш, ўқув жараёнига оид меъёрий ҳужжатларни ягона шаклга келтириш мақсадида 2013—2016 йиллар давомида

горлик, сартарошлик, наққошлик, косибчилик, қиз болалар эса тикувчилик, тўқувчилик, пазандалик, ошпазлик сирларини пухта ўрганишмоқда. Шу кунгача диний таълим муассасаларини жами 7000 га яқин мутахассис тамомлаб, республикамизнинг турли ҳудудларида диний-маърифий соҳада фаолият олиб боришмоқда.

Мамлакатимизда Тошкент православ ва Тошкент протестант олий семинарияларининг фаолият олиб боришини миллатлараро тотувлик, динлараро бағрикенглик тамойилларининг юксак намунаси сифатида эътироф этиш мумкин. Ўзбекистон мусулмонлари идораси тасаруфидоги Тошкент ислом институти ва ўрта махсус ислом билим юртлиари билан мазкур таълим муассасалари ўртасида ўзаро ҳамкорлик алоқалари яхши йўлга қўйилган бўлиб, талаба ва ўқитувчилар иштирокида илмий-амалий анжуманлар, семинар ва давра суҳбатлари ҳамда муҳим саналарга бағишланган байрам тадбирлари мунтазам ўтказиб келинмоқда.

Ўтган йиллар мобайнида Самарқанд вилоятида Имом Бухорий халқаро маркази ташкил этилди. Ислам динининг, Куръони карим ва ҳадис илмининг асл моҳиятини, ҳадисшунослик мактабининг илмий-маънавий асосларини, Имом Бухорий, Имом Термизий сингари юртимиздан етишиб чиққан буюк ҳадисшунос алломалар меросини ҳар томонлама чуқур ўрганиш, юксак инсоний гоғлар ва муқаддас қадриятларимизни ўзида ифода этган манбаларни тадқиқ этиш, улардан диний таълим, маънавий-ахлоқий тарбия ишларида фойдаланиш мақсадида зарур дарслик ва ўқув қўлланмалари, илмий-амалий тавсиялар тайёрлаш, диний ходимларнинг билим ва тажрибасини ошириш бўйича ўқув-услубий ишларни амалга ошириш марказининг асосий вазифалари этиб белгиланди. Марказнинг илмий ходимлари томонидан илмий-тадқиқот йўналишлари бўйича "Буюк ҳадисшунос алломалар меросини ўрганиш ва кенг тарғиб қилиш", "Ёш авлоднинг руҳий ва маънавий оламни бойитиш", "Азалий миллий қадриятларимизни сақлаш ва улуглаш", "Диний экстремизм ва терроризмга қарши маънавий-маърифий кураш асослари" мавзуларига оид 33 номдаги китоб, рисола ва монографиялар, 14та таржима иши, 300 га яқин илмий мақола нашр қилинди.

Шунингдек, марказда диний ходимларнинг билим ва савиясини оширишга қаратилган ўқув машғулотлари ташкил этилиб, 2008—2015 йиллар мобайнида I давра бўйича 32 та босқич, 2015-2016 йилларда II давра бўйича 6 та босқич ўқувлари ташкил этилди. Мазкур ўқувларда республикамиз масжидларида фаолият кўрсатаётган 2488 нафар имом-хатибнинг диний ва дунёвий билимлари оширилди.

Хулоса сифатида айтиш мумкинки, жамиятимиздаги барча соҳалар қатори диний таълим соҳасига устувор аҳамият қаратилаётгани юртимизда диний бағрикенглик ва инсонпарварлик тамойилларига тўқис амал қилинаётганининг яққол далилидир.

Салоҳиддин ШЕРХОҲОВ,
Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги
Дин ишлари бўйича қўмитанинг
таълим бўлими бошлиғи

Юртимизнинг диний таълим муассасаларида

ҳам дунёвий, ҳам диний билимларни пухта ўзлаштирган мутахассислар етишиб чиқмоқда

Конституциямизнинг, хусусан, "Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида"ги қонуннинг қабул қилиниши бу борадаги энг муҳим қадамлардан бўлди. Мазкур ҳужжатлар билан юртимиз фуқароларининг дини, тили, миллати, ирқи ва ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар, қонун олдида тенглиги, улар ўзлари хоҳлаган динга эътиқод қилишлари ва ўз диний маросимларини эмин-эркин бажара олиши кафолатланди.

Юртимизда "Таълим тўғрисида"ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури қабул қилиниб, ўн икки йиллик мажбурий таълим тизими жорий этилиши ёшларнинг тўлақонли илм олиб, касб-ҳунар эгаллашининг асосий омил бўлиб хизмат қилди. Шунингдек, диний таълим учун ҳам кенг имконият ва шароитлар яратилди. Собиқ Иттифоқ даврида бу соҳада фақат "Мир Араб" мадрасаси ва Тошкент ислом институти фаолият кўрсатган бўлса, истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ Ўзбекистон мусулмонлари идораси тасаруфидога ўнлаб диний таълим муассасалари фаолият кўрсата бошлади.

1998 йилда барча диний таълим муассасалари Адлия вазирлиги томонидан қайта рўйхатдан ўтказилди. Мадрасалар ўрта махсус ислом билим юрти деб аталадиган бўлди. Бугунги кунда республикада 10та диний таълим муассасаси — Тошкент ислом институти ва 9та ўрта махсус ислом билим юртлиари (шундан 2та аёл-қизлар билим юрти) фаолият кўрсатиб келмоқда. Мазкур диний таълим муассасаларининг таълим стандартлари 2001 йилдан бошлаб ўрта махсус, касб-ҳунар таълими давлат таълим стандартлари билан бир хил шаклга келтирилиб, диний таълим тизими босқичлари ўртасидаги узвийлик таъминланди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 августдаги "Дин соҳасидаги маънавий-маърифий, таълим ишларини ва фаолиятни янада такомиллаштиришга ижтимоий кўмак ва имтиёзлар бериш тўғрисида"ги қарорига асосан ўрта махсус ислом билим юртлиари томонидан бериладиган дипломлар давлат таълим ҳужжати сифатида эътироф этилиб, уни қўлга киритган битирувчилар юртимиздаги барча олий таълим муассасаларида ўқишни давом эттириш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Президентимиз ташаббуси билан 1999 йили Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Тошкент ислом университетининг ташкил этилиши юртимиз тарихи зарварақларига олтин ҳарфлар билан муҳрланди. Ёшларга диний ва дунёвий фанларни ўйғунликда, ажодларимиз меросининг фалсафий, маънавий илдишларига таянган ҳолда чуқур ўргатиш учун барча қулайликлар яратилди.

Диний таълим муассасалари ўртасида "Қорилар мусобақаси", "Баркамол авлод" спорт мусобақалари, "Ягона олимпиада" ва "Йил ўқитувчиси" танловларининг ўтказилиши ўқувчи-талабалар ҳамда педагог-ўқитувчилар учун кенг имкониятлар эшигини очиб, уларни рағбатлантириш, моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, ўрта махсус ислом билим юртлиари ўқувчилари ўртасида бўлиб ўтадиган "Ягона олимпиада" мусобақасида 1-ўринни қўлга киритган ўқувчи Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг гранти асосида Тошкент ислом институтига имтиёзли қабул қилиниши иқтидорли ёшларнинг сафи кенгайишига хизмат қилмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 1 мартдаги 99-сонли қарори билан тасдиқланган "Диний таълим муассасаларининг фаолиятини лицензиялаш тўғрисида"ги Низом диний таълим тизимини тартибга солишга қаратилган асосий норматив ҳужжат ҳисобланади. Ушбу ҳужжат диний ўқув юртлиари фаолиятини тўғри йўлга қўйиш, белгилан-

9та Низом, 8та тартиб ва йўриқнома ишлаб чиқилиб, амалиётга жорий қилинди.

Диний таълим муассасаларининг моддий-техник базасини мустақамлаш борасида ҳам қатор ишлар амалга оширилди. Жумладан, Тошкент ислом институти учун ҳазрати Имом мажмуасида 2 қаватли янги замонавий муҳташам бино барпо этилди. Нукус шаҳридаги "Мухаммад ал-Беруний" ўрта махсус ислом билим юрти биноси капитал таъмирланди. Жорий йилнинг январь ойида Наманган шаҳридаги "Хидоя" ўрта махсус ислом билим юрти ҳудуди 10 гектардан зиёд бўлган масканга, янги замонавий бинога кўчирилди. Барча диний таълим муассасаларининг ахборот-ресурс марказлари ва компьютер синфлари замонавий компьютер ва босқача техник воситалар билан таъминланди. Бугунги кунда мазкур ахборот-ресурс марказларида 100 мингдан зиёд диний ва дунёвий адабиётлар мавжуд.

Таъкидлаш жоизки, ўрта махсус ислом билим юртлиарида Президентимизнинг 2012 йил 10 декабрдаги "Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори асосида чет тилларини ўқитиш кенг йўлга қўйилди. Таълим муассасаларида физика, кимё, биология фанларини чуқур ўқитиш мақсадида энг замонавий лаборатория хоналари ташкил этилди. Бундан ташқари, ўқувчиларнинг касб-ҳунар эгаллашига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган турли тўғарақлар фаолият кўрсата бошлади. Йигитлар дурад-

Фарзандининг аълочи, зеҳли, тадбирларда фаол бўлишини ҳар бир ота-она орзу қилади. Бироқ бу ҳаммага ҳам nasib эваврмайди. Хўш, бунга нима халал беради? Боланинг аълочи бўлиши қандай омилларга боғлиқ? Мутахассисларнинг айтишича, бир гўдакнинг вояга етишида 15 фоиз ирсият, 40 фоиз муҳит, 45 фоиз тарбия муҳим аҳамият касб этади. Қизиқарли томони, тафаккур билан боғлиқ маълумотларнинг 70 фоизини бола ўз онасидан оларкан.

1. Болангизнинг кўп гапиришидан аччиқланманг. Боланинг тили ривожланиши ақлий ривожланиш билан узвий боғлиқ. Бола билан кўп суҳбатлашиш, ёшига муносиб китобларни кўпроқ ўқиб бе-

гапираётганингизда, уни кўриб турсин. Мисол учун, уйда туриб, кўчадаги дарахт ҳақида маълумот берсангиз, бола бунга тўлиқ қабул қилмайди. Ундан кўра, ташқарида чиқиб, дарахтни кўрсатиб,

Болангиз мактабга тайёрми? Сиз-чи?

— Билимли аёлдан билимли фарзандлар дунёга келади, — дейди болалар невропатолог Умида Бобожонова. — Зиёли оилада туғилган фарзандлар аксарият ҳолларда зиёли бўлиб улғаяди. Саводхонлиги ҳаминқадар инсонларнинг фарзанди аълочи бўлса, унинг насл-насабидан шундай одамлар ўтган ёки бу ота-онага берилган неъмат деб қаралади. Боланинг билимли бўлиши, албатта, фақат ирсиятга эмас, балки ташқи омиллар — ижтимоий муҳит, тарбия, феъл-атвордаги хусусиятлар ва яна бошқа кўплаб сабабларга боғлиқ. Бола билим олишга қизиқсаю, оилада шунга яраша эътибор, шароит бўлмаса, ундаги интилиш сўна бошлайди. Ёки боланинг билимини қабул қилиши, хотираси яхши бўлсаю, дангаса, қатъиятсиз бўлса, бунда ҳам кўзланган мақсадга эришиш қийин. Хоҳлаймизми-йўқми, бу борада ҳам она саломатлигининг болага таъсири ҳақида тўхталмасликнинг иложи йўқ. Оддий ҳақиқат — она хомиладорлик даврини яхши ўтказса, бола соғлом туғилади. Бола соғлом бўлса, ақлан ва руҳан етук бўлиб ўсади.

Хотира ёмонлашуви, диққатни жамлай олмаслик, парижонхотирлик, яхши ўзлаш тиролмаслик каби ҳолатлар боладаги камқонлик, витамин етишмовчилиги, бўқоқ ва яна бошқа бир қатор соматик касалликлар туфайли келиб чиқади. Демак, ирсият туғилаётган эҳтиборни ҳам олаҳида эътибор билан тарбиялаш лозим экан. Онага хомиладорлик даврида берилмаган эътибор келажак учун қилинган гамхўрлик эканини унутмаслик даркор.

ИНДИГО БОЛА — АЪЛОЧИ БОЛА(МИ)?

Баъзан ота-она феъл, дунёқараши, билими ва ҳоқозоларга, шунингдек, муҳитга ҳам мос келмайдиган, аждоқлар орасида ҳам учрамаган қобилият эгалари дунёга келади. Индиго деган сўзни эшитгандирсиз? Бу атама ўта қизиқувчан, билимли ва зеҳли, бошқаларга ўхшамайдиган, туғма хислатларга эга болаларга нисбатан ишлатилади. Хўш, у аслида қандай бола?

Ўтган асрнинг 70—80-йилларида оддий болаларга ўхшамаган болакайлар туғила бошлади. Шифокорлар уларнинг кўзлари нисбатан катталигини сезишди. Одатда янги туғилган чақалоқларнинг қараши номаълум бўлади, лекин бундай чақалоқлар аниқ бир нуқтага тикилиб туришарди. Болалар улғайгани сари уларнинг ота-оналари бир қанча муаммоларга дуч кела бошлади: болалар гапга кирмас, мактабга боришни хоҳамас, атрофдагилар билан келишолмас, бироқ улар жуда қобилиятли ва билимли эди. АҚШда шифокорлар бундай болаларга тиббий таъхис қўйиб, бемор сифатида уларни тинчлантирувчи дорилар

билан даволамоқчи бўлди. Кейинроқ бундай болалар олимларда қизиқиш уйғотди. Аввалига улар "янги аср болалари", "олам болалари" ёки оддийгина қилиб "иқтидорлилар" дея атади. 1982 йилда америкалик руҳшунос Нэнси Тэпп "Сенинг дунёниги ўрганиш учун ранг қандай ёрдам беради?" номли асар ёзди ва илк маротаба "индиго" атамасини қўллади. Доктор Тэпп ўзи кўрган болаларнинг атра-

сини ўргана бошлади. ХХ асрнинг 80-йилларида Тэпп янги чақалоқларнинг бошини кузата туриб, уларнинг кўк, сизёкранг ёки индиго рангда эканлигини сезди. Айнан индиго ранг бошли чақалоқлар ана шундай қобилиятли бўлиб улғайишди. Бу терминнинг фанга кириб келиши шу шифокор аёл номи билан боғлиқ.

Индиго болалар нафақат АҚШда, балки дунёнинг барча бурчақларида бор. Индиго болалар ҳақида америкалик руҳшунослар Ли Кэрролл ва Жен Тоубер "Индиго болалар" ва "Индиго болалар-2" асарларини ёзди. Ушбу китобларда индиго болаларни тарбиялаш борасида маслаҳатлар берилди. Демак, индиго болаларнинг ўзига хос хусусиятлари: улар ўзларини бошқалардан устун қўяди, мағрур бўлади, бошқани тан олмайди, қаҳрамонларга ишонмайди; нима керак бўлса, шунга бажаради, жуда қайсар ва гапга кирмайдиган бўлади, нимани хоҳлаётгани ва хоҳламаётганини доимо яхши билишади; уларнинг қобилиятлари кўп қиррали бўлади; уларга панд-насихат ва дўк-пўписа қор қилмайди, ҳамма нарса тез жонига тегади; гиперфаол бўлади; ёлғизликни ёқтиради, бахслашишни хуш кўради; уйқулари нотинч бўлади, ноодатий тушлар кўради (масалан, осмонда учиб юриш), кўрқоқ бўлади, яқинларини йўқотишдан кўрқади...

ОТА-ОНАЛАРГА РУХШУНОС МАСЛАҲАТИ

Ҳа, индиго болалар ҳар қуни ҳам туғилавермайди. Оддий болаларни ҳам тўғри тарбия бериш, эътибор ва гамхўрлик билан етук шахсга айлантириш мумкин. Ақлли бола 2 ёшдан алифбони билиши ёки 4 ёшда кўпайтириш жадвалини ёдлаши шарт эмас. Аввало, тиришқоқ, қизиқувчан, креатив (янгилик ўйлаб топадиган) ва ҳаракатчан бўлиши керак. Руҳшунослар мактаб ёшига етган ва мактабда ўқийтган болаларнинг ота-оналарига бир қанча кўрсатмалар бериб ўтган:

риш, саволларига аниқ ва тушунарли қилиб жавоб бериш жуда муҳим. Бола гапириши телевидордан эмас, жонли мулоқотдан ўрганиши керак. Кўп гапирадиган бола кўп маълумотга муҳтож.

2. Бола кичиклигидан кўп ўқиб олишига интилинг. Салбий ёки ижобий хис қилишидан қатъи назар, бола тўғилгани яширмаслиги лозим. Аксинча, ўз кечинмаларидан хабардор бола уларни жиловлашни ҳам ўрганади. Ота-онасидан кўрққанидан укасига бақирмаслик — бу хиссиётларини ичига ютиш, яъни беркитиш дегани. Укаси хали кичик экани ва баъзида хато қилиб туришини ота-онаси унга тушунтирса, бола укасига нисбатан чиққан жажлини жиловлайди.

3. Бола билан ақлли ўйинлар ўйнаган. Масалан, қарама-қаршиликлар ўйини 3 ёшдан катта болаларнинг ўқисини оширишда ва математик қобилиятини ривожлантиришда муҳим. Бунинг учун болага бирон сўз айтасиз. Масалан, "кўш". Бола унга нисбатан қарама-қарши маъно аниқлашчи сўз айтганда. Агар бола кам сўз билса, у ҳолда худди шу ўйинни ҳаракатларда ўйнаш мумкин. Масалан, сиз бир марта чапак чаласиз, бола иккита ёки ундан кўпроқ, муҳими, сиздан фарқланиши керак. Биринчидан, бу ўйин жуда қизиқарли бўлса, иккинчидан, боладаги табиий равишда ўйлаш, фикр юритиш, фикрни тўғри етказиш, ўйламай гапирмаслик, режалаштириш, мақсадга эришиш каби хусусиятларни ривожлантиради.

4. Креативлигини рағбатлантиринг. Дўқонлардаги минглаб ўйинчоқлар боланинг ақлий ривожланишига, афсуски, салбий таъсир этади, яъни улар боладаги креативлигини сўндиради. Креативлик (фантазияни ишлатиш, ижодий ёндашув асосида ноодатий фикрлаш, бирор ҳаракатни амалга ошириш) ривожланиши учун ўй замонавий ўйинчоқлар ёки қимматбаҳо буюмлар эмас, балки болага ёқадиган нарсаларга тўла бўлиши муҳим.

5. Кўрсатиб гапириш. Болага бирон нарсга ҳақида

гапириш фойдали. Шунда болада ассоциатив фикр юритиш қобилияти ривожланади.

6. Болани мактабга эртарақ (5-6 ёшдан) тайёрланг. У ёшиши, ўқини ва энг осон ҳисоблаш амалларини билмоғи керак. Бироқ боланинг миясини зўриқтириш, мажбурлаш таъсия этилмайди. Янги ўйинларни шундай ўргатиш, токи бола учун янги нарсани ўрганиш қизиқарли машғулот бўлсин.

7. Мактабга борган илк кунларидан мустақил бўлишга ўргатинг. Дарсларини тайёрлаётганида ҳар доим унинг ёнида ўтирманг. Бироқ топшириқни қай даражада бажарганини, албатта, текширинг. Бажара олмагани учун уришманг, ҳаракат қилгани учун мақтанг. Дарс тайёрлашда ёрдам беринг. Шундай қилинганда, бола ўқидан завқ олсин ва билим олиш унга фақат фойда келтиришини тушуниб етсин.

8. Болани қизиқиш ва имкониятига кўра тўғрақ-ка беринг. Бугун ўғлингиз шахматга, эртага футболга қизиқиш қолиши мумкин. Ёки фотоаппарат сотиб олиб, сураткашлик қилгиси келар. Бундан газабланманг. У билан маслаҳатлашинг, унга маълум бўлган машғулотларнинг ижобий ва салбий томонларини муҳокама қилинг, биттасини танлашга кўмаклашинг.

9. Кун тартибини тўғри тақсимлашга ёрдам беринг. Шунда кун аввалида режалаштирган барча ишга улғуради. Буни айнан сиз белгиламанг, боланинг ўзи режалаштириш, ишни ташкил этишни ўрганин.

10. Аълочи бола тарбиялаш осон иш эмас. Айрим ота-оналар ўз шахсий мақсадлари, ташвишлари билан елиб-югуради. Аниқроғи, улар ўз орзулари ва армонларини боласи тимсолида, куруқроқ айтсақ, воситасида амалга оширмақчи бўлади. Бу катталар йўл қўядиган энг катта ҳаётдир. Болани ўз ҳолига қўйиш, истақларига ҳадеб тўғаноқ бўлавермаслик керак. Аълочи бўлиш — масъулият. Кундаликдаги "беш"лар келгуси ҳаётдаги муваффақиятни таъминламайди. Муҳими, тар-

биянинг мустақам бўлишидир.

11. Ҳаётда қарама-қаршилик ёки истиснолар ҳам бўлиб туради. Масалан, зиёли бўлган одамлардан билимли, иқтидорли болалар туғилиши мумкин. Шунинг учун ҳар бир болага бошдан оқ индивидуал муносабатда бўлиш лозим.

12. Болангизга намуна бўлинг. Бола нутқида ёмон сўзлар бўлмаслиги учун ўз нутқингиз соғлиғига эътибор беринг. Уйда, албатта, бадиий ва илмий адабиётлардан иборат кичик кутубхона бўлсин. Бироқ китоблар фақат жавонда турмасин, уларни ўқишга болангизда қизиқиш уйғотинг. Сиз китоб вақрақлаб турсангиз, буни кўрган боланинг ҳам сизга қўшилиши келади.

13. Туну кун болани дарс тайёрлашга мажбурланманг. Ўқув жараёнига, биринчи ўринда, бола чиндан ҳам қизиқиши керак. "Бўйиндан боғланган ит овга ярамас", деган гап бор. Вазифаларни бажармаса, уни қаттиқ жазолаш ярамайди. Бу болани руҳан эзади, дарсдан, билим олишдан бездиради. Ундан ҳар доим яхши ўқини талаб қилаверсангиз, бу болада депрессияни келтириб чиқаради ва босим остида қийналади. Мувоозанат бўлгани маъқул.

14. Яхши овқатлантириш ҳақида унутманг. Ёш организм дармондорилар ва минераллар жуда зарур. Бундан ташқари, бола тоза ҳавода бўлиши ва яхши ухлаши лозим. Агар барча вазифаларини бажаришга улғурмаса, уни кечки пайтгача дарсликлар устида мунгайиб ўтиришга мажбурланманг. Болага ўзи ва оила аъзолари учун қулай бўлган кун тартиби яратиб беринг.

15. Баъзида ота-оналар болани руҳлантириш учун нимадир сотиб олади. Тўғри, пул ва соғвалар болада қўшимча иштиёқ пайдо қилиши мумкин. Бироқ бундай "сыйлов"лар болага аксинча таъсир этиб, унинг эрқалини кеттишига, билимини ошириш эмас, балки моддий нарсаларга эга бўлиш учунгина дарс тайёрлашига олиб келиши мумкин. Оқибатда бола ота-она меҳрини осон "забт этади". Бунда болангиз учун қилган меҳнатингиз қутулган натижани бермайди.

Шунингдек, болангизнинг вазифаларини бажариб берманг. Шунчаки кўмаклашинг. Бола тушуна олмайган бўлса, сабр ва қаноат билан унга тушунтиринг. Агар болангиз қайсидир фанни ўзлаштиришга қийналаётган бўлса, уни қолоқликда айбланманг. Яхшиси, репетитор ёлланг. Бу унга албатта ёрдам беради. Унутмангки, болангиз қанчалик иқтидорли бўлмасин, унинг қундалигида "3" ёки "2" баҳолар пайдо бўлиши мумкин. Бунинг учун жазоламанг. Ундан кўра, сабабларини аниқланг. Балки ўқитувчи янгидир, балки шахсий келишмовчиликлар бўлгандир. Болангизнинг руҳлантириш, токи у бундан тушуналикка тушмасин ва яна «аъло» баҳолар олишга қизиқиш кетсин! Шунинг билан, ота-онаси рағбатлантириб турган, мустақил, интилувчан ва қизиқувчан болаларнинг аксарияти аълочи бўлади.

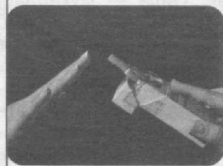
Феруза ФУЗАЙЛОВА тайёрлади.

2016-yil 6-avgust, № 63 (8920)

Жисмоний машғулотлар организмни яшартиради

Бельгия ва Германиялик олимлар мунтазам жисмоний машғулотлар натижасида организмнинг кексайиш жараёнини секинлатиш мумкинлигини ўз тадқиқотлари орқали исботлади, деб ёзади "Science Advances" журнали.

Олимлар

тадқиқотнинг биринчи босқичида инсон хромасомаларини таҳлил қилди ва унда "PGC-1 α " оксидни аниқлади. Иккинчи босқичда эса мазкур оксид хужайраларнинг энергия алмашинувида фаол иштирок этиши маълум бўлди. Соғлиғидан ҳеч қандай шикоят бўлмаган ўн нафар инсон иштирокида олиб борилган тадқиқотлар натижасида 45 дақиқа велосипедда сайр қилиш мушаклардаги "TERRA" молекулалари сонини кўпайтириши аниқланди. Бу эса "AMPK" ферментини фаоллаштириб, организмнинг яшаришига хизмат қилувчи "PGC-1 α " оксиди миқдорининг ортишига сабаб бўлади. Изланишлар натижасида мазкур жараён мунтазам жисмоний машғулотлар билан шуғулланувчи инсонларда ҳам қузатилиши маълум бўлди.

Олимларнинг таъкидлашича, ўрта ва кекса ёшли инсонлар бўш вақтини телевизор қаршида ўтказишдан кўра очик ҳавода сайрга чиқиши соғлиқ учун фойдали. Ҳаракатчанлик кишини тетиклаштириб, руҳий чарчоқлардан ҳам халос этади.

Хитой квант фазовий интернетни яратоди

Хитой янги авлод коммуникация тармоғининг ажралмас бўлагига айланувчи сунъий йўлдошни кoinотга учуришни режалаштирмақда, деб ёзади "Hi-News".

Сунъий йўлдош жорий йилнинг август ойида оғирлиги 600 килограммни ташкил этувчи "QUESS" қурилмаси ёрдамида орбитага олиб чиқилган, олимлар фазодаги ilk квант тадқиқотларни ўтказолади. Бу эса квант фазовий интернетнинг яратилишида дастлабки қадам бўлиши мумкин.

"QUESS" фазо қурилмаси бортига ўрнатилган махсус кристалл тош, "чигал" ёруғлик заррачаларини ишлаб чиқаради ва уларни Хитой ва Австрияда жойлашган махсус қурилмаларга юборади. Мутахассислар эса 1200 километр узоқликда бўлган фотонларнинг ўзаро боғланишини назорат қилиб туради. Мазкур ҳолатда бир фотонга кўрсатилган таъсир иккинчисининг ҳолатини ўзгартиради, бунда улардан қодлаштириш мақсадида ҳам фойдаланиш мумкин.

Тадқиқот икки йил давомида ўтказилиши режалаштирилмоқда. Шунингдек, сунъий йўлдош орқали қутилган натижага эришилса, фазога яна бир нечта

қурилма учурилади. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига кўра, тўлиқ ҳимояланган квант тизимни ишлаб чиқиш учун тахминан 20та қурилма кoinотга олиб чиқиши керак. Фазовий интернетни яратиш учун 10 йил тадқиқот ўтказилади.

Буйрак хасталиклари қандай болаларни безовта қилади?

Муддатидан олдин туғилган чақалоқларни кўпроқ буйрак хасталиклари безовта қилиши маълум бўлди, деб ёзади "Zee News".

Алабама университетиде олиб борилган сўнгги тадқиқотда келтирилишича, муддатидан олдин туғилган гўдақларда ой кунини етиб дунёга келган болаларга нисбатан буйрак етишмовчилигининг ривожланиши кўпроқ қузатилади. Мазкур хасталик чақалоқнинг ҳаётига хавф солиши мумкинлиги туфайли у дастлабки ойларида шифокор назоратида бўлиши лозим. Олимлар мазкур хулосага келишдан олдин юзлаб муддатидан аввал туғилган чақалоқларда текширув ўтказди.

Хулосага кўра, соғлом ва бемор болалардан олинган пешоб намуналарида тафовут мавжуд. Касалликнинг дастлабки кунларида С цистатини, "NGAL" оксиди, алфа глутатинон S-трансфераза ва кластерин миқдори 2—4 баробар кўп бўлади.

Уч ойда зарарли одатдан халос бўласиз

Любек университети олимлари биринчи уч ойда чекишни ташлаш қийин кечиши, ундан кейин эса зарарли одат ўз-ўзидан бартараф этилишини исботлади.

"Zee News" нашрида келтирилишича, мутахассислар 30 нафар чекувчи ва 15 нафар чекмайдиган инсоннинг бош миясини махсус текширувдан ўтказди. Бунда никотин моддасига бўлган тобелик сабаби аниқланди. Маълум бўлишича, кашандаларда дофамин миқдори меъёрий кўрсаткичдан 15—20 фоиз камроқ бўлади. Уч ойдан сўнг чекишни ташлаган инсонларда унинг миқдори меъёрлашади. Организмининг эса мазкур зарарли одатга бўлган тобелиги аста-секин ўз кучини йўқотади. Чунки айнан дофамин моддаси чекишга бўлган иштиёқни кучайтиради.

Статистик маълумотларга кўра, кашанданинг тамаки чекишга бўлган хоҳиши маълум вақт жиловланса, руҳий соғломлик сари ilk қадам қўйилади. Бунда ўз-ўзини назорат қилишни ўрганиш билан бирга яқинларнинг кўмаги ҳам жуда зарур.

Ҳамида УСМОНОВА тайёрлади.

Ҳиндустонда қузатилган кучли ёмғир туфайли Савитри дарёси сатҳи кўтарилиб, эски кўприкнинг бузилиши оқибатида 13 киши ҳаётдан кўз юмган, 42 нафар инсон бедарак йўқолган, қидирув-қутқарув ишлари давом эттирилмоқда, дея маълум қилди "Associated Press".

"СВС" телеканоли орқали эфирга узатилган хабарга кўра, Ванкувер шаҳридан Оттавага 125 нафар йўловчи билан парвозни амалга ошираётган Канаданинги "WestJet" авиакомпаниясида тегишли самолёт портлаш хавфи туфайли учини тўхтатиб, Онтарио провинциясининг Тандер-Бэй шаҳрида муваффақиятли қўндирилган, ҳодисадан ҳеч ким жабр қўрмаган.

Ташландинг Наксонратчасима провинциясида Бангкок шаҳридан келаётган йўловчи автобуси кучли ёмғир ёғиши сабаб йўлнинг қарам-қарши томонида ҳаракатланаётган юк машинаси билан тўқнашиб кетиши оқибатида 6 киши воқеа жойида ҳаётдан кўз юмган, 30 йўловчи эса жабрланган, деб хабар бермоқда "ТАСС".

АҚШнинг Коннектикут штати Вернон шаҳридаги тураржой биносида содир бўлган кучли портлаш оқибатида 7 киши, хусусан, очик ҳавода сайр қилаётган 3 йўловчи жабрланган, воқеа жойида эса ўт учирувчилар ва ҳуқуқ-тартибот органи ҳодимлари иш олиб бормоқда, деб хабар берди "Fox News".

"ТАСС" тарқатган хабарга кўра, Суданда ёғиб ўтган тропик ёмғир оқибатида Нил дарёси сатҳи меъёридан анча кўтарилган, мамлакатнинг 13 вилоятида жами 76 киши ҳаётдан кўз юмган, юзлаб уйлар эса вайронага айланган.

Замонавий воситалар

ёнғинни тезкор бартараф этишга хизмат қилади

Ёнғин хавфсизлиги қоидаларини билиш ва унга амал қилиш ҳар биримизнинг бурчимиз. Агар бу каби хавфсизлик қоидаларига риоя қилсак, ёнғин келиб чиқишининг олдини олишга ҳаракат қилсак ўз ҳаётимизни ва йиллар мобайнида йиққан мол-мулкимиз, уй-жойимизни «тилсиз ёв» баласидан асраб қолган бўламиз.

лариде замонавий ўт ўчириш мосламалари, ёнғин келиб чиққан ҳолларда тезкор хабардор қилувчи воситалардан фойдаланилмоқда. Бу воситалардан фойдаланишни ўргатиш мақсадида соҳа ходимлари жойларда ўқувлар ташкил этиб, тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришмоқда.

Бу каби тарғибот ишлари, албатта ўз самарасини беради, қачонки, фуқаролар хавфсизлик қоидаларига риоя қилсалар, ўрганганларини фарзандлари, яқинлари, қўни-қўшниларига ҳам ўргатсалар. Зеро, «тилсиз ёв»га қарши курашиш барчамизнинг вазифамиздир.

М.ХАСИМОВ,
12-ҲЕҶО 11-ҲЕҶ а/п кичик инспектори, сафдор

• реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон •

«TOSHKENT UNIVERSAL AUKSION SAVDO» МЧЖ

2016 йил 8 сентябрь кунини бошланғич нархи босқичма-босқич ўсиб бориш тартибидеги очик аукцион савдоларини ўтказолади!

Аукцион савдоларига Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чорбоғ кўчаси, 1-ўйда жойлашган, «NEFTGAZMAXSUSQURILISH» УК балансидаги 1995 й. и/ч, д/р 01/371 КВА, бошланғич нархи 1 054 000 сўм бўлган «ГАЗ-31029 СНГ»; 1999 й. и/ч, д/р 01/362 КВА, бошланғич нархи 1 297 000 сўм бўлган «ГАЗ-3102»; 1999 й. и/ч, д/р 01/268 ВАА, бошланғич нархи 2 864 000 сўм бўлган «УАЗ-31519»; 1996 й. и/ч, д/р 80/712 МАА, бошланғич нархи 1 713 000 сўм бўлган «УАЗ-31512» русумли; Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, Бодомзор йўли кўчаси, 1-«А» ўйда жойлашган Марказий авария-диспетчерлиги хизмати корхонаси балансидаги 1987 й. и/ч, д/р 01/782 КСА, бошланғич нархи 11 654 500 сўм бўлган «ЗИЛ-431412ТСВ67» русумли автомобилотранспорт воситалари ҳамда 2000 й. и/ч, д/р 23-06ЕК, бошланғич нархи 11 500 000 сўм бўлган «ТТ3-80.10» русумли трактор техникаси қўйилади.

Талабгорлардан бюртманомаларни қабул қилиш, расмий иш кунларида мазкур эълон чиққан кундан бошланади ва савдо кунидан 2 (икки) кун аввал соат 18:00да тўхтайтилади.

Савдоларда қатнашиш учун бошланғич нархнинг қамиде 20 фоизни миқдоридеги закалат пули «TOSHKENT UNIVERSAL AUKSION SAVDO» МЧЖнинг АТИБ «Ипотекабанк» Шайхонтоҳур филиалидаги ФА.00425, СТИР.302071274, 2020 8000 7049 2931 8001 ҳисоб рақамига тўланади.

Савдо голибига савдо кунидан бошлаб йигирма кун муддат ичиде олди-сотди шартномасини имзолаш, тўланган закалат пули миқдори сотиб олиш тўлови миқдорининг 15 фоизидан қамини ташкил этган тақдирда, етишмаётган суммани шартнома тузилгунга қадар тўлаб бериш шартлари юқлатилади.

Мазкур автотранспорт воситалари юқориде белгиланган савдо куниде сотилмаган тақдирда, улар бўйича такрорий аукцион савдолари, улар сотилгунга қадар навбатдаги ҳафталарнинг ҳар пайшанба кунлари ўтказилади. Ушбу автотранспорт воситаларига қизиқиш билдирган талабгорлар, уларнинг ҳолати билан сотувчи ташкилотларнинг юқориде кўрсатиб ўтилган манзилларига бориб танишишлари мумкин.

Аукцион савдолари соат 15:00да бошланади ва кўйиде кўрсатилган манзилда бўлиб ўтади: Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Амир Темур шоҳжўчаси, 16-«А» уй, 3-қават, 307-хона (Мажлислар зали).

Мурожаат учун алоқа воситалари: телефон: 233-23-40; телефакс: 233-23-40, электрон почта: TUAS_MCHJ@mail.ru.

Шунингдек, «TOSHKENT UNIVERSAL AUKSION SAVDO» МЧЖ томонидан 2016 йил 14, 21 ва 28 июль кунлари ўтказилган аукцион савдоси натижаларига кўра, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги балансидаги д/р 01/851 ВАА бўлган «Нексия» — 26 100 000 сўмга; В.Успенский номидаги Республика ихтисослаштирилган мука академик лицейи балансидаги д/р 01/564 ЛАА бўлган «Дамас» — 7 700 000 сўмга; «СНЕТ ELGA KETAYOTGAN FUQAROLARNI JO'NAB KETISHDAN OLDINGI MOSLASHTIRISH VA O'QITISH MARKAZI» ДУК балансидаги д/р 01/971 ФБА бўлган «Нексия» — 14 900 000 сўмга сотилганлиги маълум қилинади.

Гувоҳнома № 005357

Хизмат лицензияланган

«Киз бола қалбнинг қонидан яралган, — дегувчи эди момом. — Шу боис у яқинларини юрагининг қат-қатларида асраб, қаерда бўлса ҳам дуолари ила бало-қазоларнинг йўлларини тўсиб яшайди...». Анчадан буён бего бўлиб ётиб қолган аммамини кўргани бордим, унинг атрофида гирдиқалпақ бўлиб, волидан муҳтарамасини ёш боладек парварши қилиб ўтирган катта қизи Гулсара опам (мен уни ўзимга яқин олиб болалигимдан «она» деб кетганман)ни кўриб могогинам қанчалар топиб таъриф берганига яна бир бора амин бўлдим. Оназорига қўшилди тун билан кунни қорштириб яшаётган опам меҳрибонлигига шунчалар беминнат хизмат қилаётган эдики, унинг қалбидаси меҳр тафтидан аммамининг сўниб бораётган нигоҳларига қайта нур энаётганди, гўё.

Албатта, инсоннинг қачон бу дунёдан ризқи узилиши ёлғиз Яратганга аён, белгилли. Аммо ўзингдан қолиб, ўзгага музтар бўлишдек кўпчиликини азобларга гирфот этадиган лаҳзаларнинг ширин дийдорларга айланиши фарзандлар оқибатига, эътибори, муруватига боғлиқлиги ҳам рост экан.

Гулсара опам оиланинг тўнғичи эмасми, ука-сингиллари унинг раъйига қарайди, айтганини икки қилмайди. Шунинг учун ҳам опаларининг ҳамма ишни йиғиштириб онасини бағрига босиб ўтиргани бағчаларини зийраклантирган, кўнглиларининг туб-тубидаги меҳр-муҳаббат жунбушига туртки бўлганди. Ёши саксондан ошиб, умри ниҳоялаб бораётганини ҳис

этиб турган онаизор улардан молу дунё сўрармиди, денг. Фақат боламисол дилбандларига эрканлигини келди баъзида: қизларим сочларимни ўриб қўйса, ўғлим олхўрилар териб берса, дейди. У ён ўтсалар, бу ён ўтсалар деразамдан биргина мўралаб қўйсалар, дейди. Бир шоир, кексаллики гўдақликка киёсланган экан. Худди шундайин бир бурдагина бўлиб қолган аммажоним қишлоғимизда саноклигина бўлиб қолган тенг-тўшларини болаларим бориб сийлаб турсалар, дейди. Қозонларида тансиқ таом пишгудек бўлса фалончи дугонасига элтиб

берсалар, дейди... Гулсара опам онасининг бундайин кўнгли кечинмаларини нигоҳларидан илғаб, ижобатига ҳар он ўзини чоғлаб туради. Шунданми, у озгина жилгудек бўлса, аммажон мунгайиб қолади. Бутун вужуди сим-сим қаққай бошлайди. Утинчлари боқишларига кўчиб, термулиб қолади эшикдан чиқса.

Оқшомлари кизининг ёстиғига ёстиғини суяб ухласа ширин-ширин тушлар кўради онаизор. Баъзида

Тўнғич қиз

юзларини силаб аллалар айтса, тинчиқиб-тинчиқиб оромлар олади, чехрасига қизғиш ранг ҳам кириб қолади хиёл. Бундан бирор ҳафта бурун ҳеч нима тотиқмай қўйибди муштипар. Қизлар жони ҳалак, ўғиллар гирён. Бисёр қилишса-чи, она сўраса! Опам кузатиб турса онасин, бармоқчасин икки бўғинини такрор-такрор чизиб маънилатармиш. Англолмабди жигарлар, фикр юргизиб, охири қишлоғимиз кайвонисин олиб келишибди. «Хурмо сўрапти, чамаси...» дебди у. «Ёки умишқок, сояки майиздан бериб кўринглар». Димоғи чоғ бўлиб ермиш аммажоним.

Turmush chorrahalarida

хурмони, сўнгра кулимсираб қизига кўз остидан қараб-қараб қўярмиш. Дирдир титраётган бармоқларини жамлаб шивир-шивир дуо қилармиш... «Оҳ», дедим, йўқловдан қайтиб: «Мен гўмроқ, онамга не қилдим ўзимдан ортиб». Ҳали кўнглини кўп оламан, дейман. Лекин ўтган кун келмайди қайтиб. Менга сабоқ бўлди, балки кўрга-

Ҳаёт жуда гўзал, сирли жудаям. Не қилсақ бир кунни жавоби ҳақдир. Соғинч, муҳаббатни увол қилганни жазоламай қўймас бир кунни тақдир. Севинч касбингизни — ҳалол бўлар ризқ. Оила — муқаддас, гўзал чамандир. Аммо кўксингизнинг бир чеккасида — «фарзандлик бурчи» деган олий қарз ҳеч тинчлик бермасин, турсин гамирлаб: майли оромингиз ўғирлаб гоҳи, уйғотсин тунлари ширин уйқудан. Унутманки, бу озор ҳеч недир афсус-надомат комида қолишдек тақдир ҳукмидан! Шу каби ўйларга ошно этди мени сўроқлаб борганим аммажоним. Тўнғичи бошқача бўлмоғи керак экан, дейман фарзандларнинг. Зотан, халқ орасида олдинги гилдирак кай ён етаклаша ортидагиси эргашаверади, деган гаплар ҳам бор. Ота-онага муҳаббат уқибат бобида ҳам, оиланинг шаънини, оғаниларнинг бир-бирига дил яқинлиғи, иззат-хурмати борасида ҳам тўнғич фарзанд ибрат бўлиб турмоғи зарур экан! Шунда кексаллиги хотиржам ўтаркан ота-онанинг, кўзи ортида қолмас экан сўнги дамларига ҳам...

Ойбуви ОЧИЛОВА

Мактаб. Мўъжазгина қишлоқнинг қоқ марказида жойлашган ушбу қутлуғ даргоҳ, бу ердаги қувноқ болалик ва билимга ташна ўқувчилик дамларим бот-бот хотирамдан ўтаркан, устозлар сийратини суварти кўз олдимда ўз-ўзидан гавдаланади. Ҳар он музтазам пойтахтдан жонажон қишлоғим ва таҳсил кўрган мактабим бағрига талпинар эканман, болалигим ўтган табаррук масканга ошиқаман. Мактаб даврим, дарс машғулотлари кўз олдимда мисоли кино тасмаларига муҳрланган кадрдек бирма-бир жонланади.

Қашқадарёнинг Ниёзхон қишлоғи (Муборак тумани)да жойлашган 19-мактабда бизга таълим берган Орол Тилавов, Бешим Куртов, Оғабой Эркаев, Мурад Куртов, Мирзокул Мирзаев, Умар Зулфиёв, Норкул Чориев каби устозларимиз ўғити вақт ўтавергани сайин йўлчи юлдуздек туюлмоқда. ҳар бирининг аҳли қишлоқ томонидан эътироф этилган иккинчи номлари мавжуд эдики, бу ҳам уларнинг илму зиё, инсоний фазилатлар эгаси эканидан далолат беради. Масалан, қишлоғимиз аҳли Мурад акани «Ниёзхоннинг отахон устози», Мирзокул Мирзаевни «Тўйларда болалар боғчаси», Оғабой муаллимни «Қишлоқнинг зўр математиги», Умар акани «Шоир суҳандон» каби номлар билан эътироф этишади.

Аслида-ку, устозлардан олган сабоқларим ва хотираларимнинг ҳар бирини ёзсам, алоҳида-алоҳида дoston, ҳар бири инсоний ва болажонлик хислатларига эга бир китоб бўлади. Ҳамон ёдимда, 1988 йилнинг сентябри эди. Кўзининг илк куннда қишлоқ кўчасини чангитиб, куннинг ўйинини тунга улаб юрар мен болақайни қўлидан ушлаб мактаб остонасига етаклаб келган табаррук зот — Мирзокул Мирзаев эди.

Ҳаммаша бошланғич синф ўқувчиларига дарс бериб келган бу ус-

Қалб меъмори

тозни қишлоқ аҳли бугун ҳам ёқимли бир оҳангда «Бола боғча» деб эслайди. Чунки у кишини кўчакўй ва тўй-маъракаларда болалар доимо гурр ўраб оларди. Устоз қишлоқнинг жонқуяр, фидойи ўқитувчиларидан эди. 1958 йили туғилган бу беназир инсон, болажон устоз 1987 йилдан умрининг охирига қадар (2001 йил) Ниёзхон қишлоғидаги 19-мактабда бошланғич синф ўқитувчиси бўлиб ишлаган.

Мирзокул устоз, айниқса, қиш қаҳратонида янада болажон бўлиб қоларди. Совуқдан шамоллаган ёки мактабга узоқ йўлдан қатнаб ўқувчи болалар ҳам изғиринни баҳона қилиб дарсдан қолмасди. Негаки, устоз печкада сув қайнатиб қўйган бўлар, совқотган бола борки, ўқитувчининг қўлидан мириқиб чой ичарди. Мирзокул устознинг яна бир фазилати — тўйларда болаларни хурсанд қилишни яхши кўрарди. Биласиз, қишлоқ жойларда тўйлар бошқача ўтади. Болалар учун тўйнинг қизиги паловхон тўра сузилганда мириқиб ош-хўрлик қилиш, муздек сувдан қоник ичиб, тўйхона ичи ва атро-

фини чангитиб ўйнаш ҳисобланади.

Устоз, ўша маҳаллари тўйхона чодирининг бир қаторига бутун қишлоқ болаларини йиғиб, ҳар бирига ош қўйдириб ўзи бошида қараб турарди. Болалар каттариб, улар ўрнини укалари эгаллаб боради. Ушандай тўйларнинг бирида (у вақти мен тумандаги лицей-

кейинмиди, эсимда йўқ, яна қишлоқда тўй. Болалар қувалашиб ўйнаб юрар, ошпаз ош сузаяпти. Қозон бошига болалар келиб-кейтиб турибди. Қозон бошидан-ку, қўлидаги товоқни ҳамма ошга тўлдириб қайтаёттир, кимдир кам. Болаларнинг барчасини йиғиб, ош олиб бергучи кимдир йўқ. Мирзокул устозимиз йўқ...

Устознинг дарслари бизни оҳанрабодек ўзига тортарди. Ўқувчилар тўғри жавоб берганда кўларига қувонч акс этарди. Бизга бадиий китобларни ўқишни вазифа беради. Бугун устознинг фарзандлари ва шогирдлари ҳам ёшларга сабоқ бериб келмоқда.

Йиллар йилларни қувиб ўтиб, болалик даври ҳам, мактаб хотиралари ҳам ортада қолди. Баъзан қулоғимга ўринсиз гап-сўз чалиниб қолади: «Фалончи ота боласининг ўқитувчисига у дебди», «Фалончи ўқувчи устози билан жанжаллашибди», «Пистончи ўқитувчи ўқувчисини жазолабди...».

Қарс икки қўлдан чиқади. ҳолбуки, ота-она келажакда фарзанди жамиятнинг муносиб эгаси бўлиб улғайишида ўқитувчи кўмагига муҳтож бўлганидек, унинг ёрдамисиз бу мақсадга тўлиқ эриша олмаганидек, ўқитувчининг фазилатлари ҳам унинг қўллаб оқил ва илми шогирдларни камол топтиргани билан белгиланади.

Зотан, улуг маърифатпарвар бобомиз Абдулла Авлоний таъкидлаганидек, «Дарс ила тарбия... бир-бирдан айрилмайдурган, бирининг вужуди бирига бойланган жон ила тан кабуду».

Ҳулом МИРЗАЕВ,
Низомий номидаги Тошкент
давлат педагогика
университети катта илмий
ҳодим-изланувчиси

Орадан йиллар ўтди. У киши вафот этганидан беш-олти йиллар

2016-yil 6-avgust, № 63 (8920)

Жисмоний баркамоллик сари

Юртимизда спорт билан шуғулланувчилар сони тобора ортиб бормоқда. Энг чекка ҳудудларда ҳам замонавий спорт иншоотлари барпо этилиб, улардаги машғулотларга минглаб ёшлар мунтазам қатнашмоқда.

Бундай замонавий масканларда тарбия олиб, ўзлари хоҳлаган спорт турлари билан шуғулланаётган фарзандларимиз нафақат республикамизда ўтказилаётган, балки халқаро майдонларда ташкил этилаётган мусобақаларда, олимпиада ва жаҳон чемпионатларида юксак натижаларни қўлга киритмоқда.

Кулай шароитлардан Тошкент вилоятининг Зангиота туманидаги 47-умумтаълим мактаби қошида ташкил этилган ўзбек жанг санъати ва бадий гимнастика тўғрисида қатнашиб, ижобий натижаларга эришган ёшлар ҳам мамнун. Бу ерда ўқувчилар дарсдан сўнг, айна дамда ёзги таътил кунлари бўш вақтларида спорт билан шуғулланмоқдалар.

— Ўзбек жанг санъати федерацияси ташкил топганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ, шунга қарамай бугунги кунда республика-

мизнинг барча ҳудудларида ушбу спорт тури билан шуғулланаётган ёшларимиз сони ортиб бормоқда, — дейди ўзбек жанг санъати мураббийси Баҳодир Назаров. — Бизнинг ўзбек жанг санъати тўғрисида ҳам ўз фаолиятини 3 йилдан буён олиб бормоқда. Шу қисқа вақт ичида тўғрак аъзолари кўпгина туман, вилоят ва республика миқёсидаги мусобақаларда қатнашиб, совринли ўринларни эгаллаб келмоқда. Шу кунгача тўғрагимиздан 5 спорт устаси, 10 дан ортиқ спорт усталлигига номзод этишиб қиди. Ҳозир спортчиларимиз август ойида бўлиб ўтадиган Ўзбекистон чемпиони ва сентябрда бўладиган Мустақиллик кубоғига тайёргарлик кўрмоқда. Шоҳжаҳон Қўчқоров, Суннат Асқаров, Дилмурод Қобулов, Раъно Маъжидова, Рухсора Маъмудова, Ибодат Ҳусанова, Севинч Саидкаримова ва тўғракиннинг фаол ва тиришқоқ аъзоларидан умидимиз катта.

Бадий гимнастика қизларимизга мос спорт туридир. Унда жисмоний тарбия, муסיқа ва хореография каби қизлар тарбияси учун муҳим жиҳатлар мўжасам. Бадий гимнастика тўғрагида шуғулланаётган қизларни

кузатарканмиз, уларнинг мураббийлар ўргатган ҳар бир ҳаракатни эпчиллик билан бажариб, ишонч билан ҳаракатланаётганидан завқландик.

— Бадий гимнастика қизларни ҳам жисмонан, ҳам эстетик жиҳатдан тарбиялашга, муסיқа ва рақсга қизиқишни оширишга, дидини шакллантиришга хизмат қилади, — дейди бадий гимнастика мураббийси, спорт устаси Дурдона Ҳамидова. — Қолаверса, машғулотларда мунтазам шуғулланган қизларимизнинг қоматлари расо, руҳи тетик, иродаси мустаҳкам бўлади. Тўғрагимизга қатнашаётган қизларнинг машғулотлардаги ҳаракатлари билан бирга бевосита дарсларни ўзлаштиришларни ҳам кузатиб бораман. Кузатувларимдан билдимки, спорт билан шуғулланаётган қизларимизнинг ақсарияти ўқишда ҳам ижобий натижаларга эришган.

Тўғрақда бадий гимнастика билан 30 га яқин қиз мунтазам шуғулланмоқда. Тўғрак аъзоларидан Муҳлиса Толипова, Нозима Ҳакимова, Гулноза Зоирова, Феруза Бахромова, Адолат Алимова, Муслима Абдуҷабборова, Юлдуз Одилова, Фарангиз Азимжонова туман миқёсида ўтказилган мусобақаларда илк бор қатнашди.

— Мактабимизда ташкил этилган тўғрақлар спортга қизиқувчи ёшлар учун айна мудоао бўлди, — дейди 47-умумтаълим мактаби директори Вазира Сулаймонова. — Қолаверса, тарбияси оғир, дарсларни қолдирадиган ўқувчиларни спортга қизиқтириб, ушбу тўғрақларга жалб қилиш орқали улар тарбиясини ижобий томонга ўзгартиришга эришамиз. Албатта, бундан ота-оналар ҳам хурсанд.

Бугун юртимизда ҳар ким ўзи хоҳлаган спорт тури билан шуғулланиши мумкин. Бунинг учун барча имконият ва шароитлар етарли. Шулардан фойдаланиб, соғлом турмуш тарзига амал қилиш, фарзандларимизни тўғри тарбиялаб, комил инсон қилиб вояга етказиш ҳар биримизнинг ўз қўлимизда.

Мукаддас БОБОМУҲАММЕДОВА

НАДАЛЬ ОЛИМПИАДАДА

«AFP» хабарига кўра, дунёнинг бешинчи рақамли ракеткачиси, испаниялик Рафаэль Надаль Бразилияда старт олган олимпиадада теннис бўйича яққалик, жамоавий ва аралаш баҳсларида қорға чиқди.

Тажрибали спортчи май ойида олган жароҳати туфайли Франция очик чемпионати ҳамда Уимблдон каби нуфузли турнирларни ўтказиб юборишга мажбур бўлди. Утган вақт мобайнида Рафа жароҳатдан фориг бўлиб, машғулотларга киришган бўлса-да, мутахассислар унинг «Рио-2016»да кўнглидагидек иштирок этишига ишонмапти.

Олимпик ўйинларининг теннис мусобақалари 6—14 август кунлари ўтказилади.

ЗИДАННИНГ МАОШИ ОШИРИЛДИ

Мадриднинг «Реал» клуби раҳбарияти беш мураббий Зайниддин Зиданнинг маошини оширган тўғрисида «АS»да маълум қилинди.

Зидан айна шу масалада ўтган мавсум якунида клуб президентига мурожаат қилганди. Энди Франция мутахассиси йилига 5,5 миллион евро маош олади. Унинг аввалги маоши жамоанинг собиқ устози Рафаэли Бенитесники билан бир хил эди. «Реал» ундан олдин ишлаган италиялик мутахассиси Карло Анчелоттига йилига 7,5 миллион евро тўлаганди.

КОНЬКИЧИЛАР МУСОБАҚАСИ ЎТҚАЗИЛАДИ

Халқаро конькичилар уюшмаси (ISU) ўз расмий сайтида берган пресс-релизда келтирилишича, коньки бўйича 2016-2017 йилги жаҳон кубоғи финал баҳсига Челябинск шаҳри мезбонлик қилади.

Бундан биров олдин Халқаро олимпия қўмитаси рус спортчиларининг допинг билан боғлиқ муаммоларга дуч келгани ва мазкур масала юзасидан текширувлар давом этаётганини инобатга олиб, кишки спорт турлари бўйича ишлаётган халқаро федерацияларни Россия ҳудудида мусобақа ўтказишга шовилмасликка чақирганди.

Бироқ ХОҚ айбловни бекор қилгач, бу мурожаат ўз аҳамиятини йўқотди. Конькичилар ўртасидаги жаҳон кубоғи мусобақалари 2017 йилнинг 10—12 март кунлари бўлиб ўтади.

ПАКЪЯОНИНГ ГАЛДАГИ РАҚИБИ

«Los Angeles Times» нашрида ёзилишича, филиппинлик машҳур боксчи, саккиз вазн тоифасида собиқ жаҳон чемпиони бўлган Мэнни Пақьяо галдаги рақиб кимлигини маълум қилди.

Мэнни эндиги мушталашувни жорий йилнинг 5 ноябрида америкалик Жесси Варгасга қарши ўтказди. Варгас айна пайтда ярим ўрта вазн тоифасида Жаҳон боксчилар ташкилоти (WBO) чемпионлик камари соҳиби. Жанг Лас-Вегас ёки Дубай шаҳрида ўтказилиши тахмин қилинмоқда.

М.Пақьяо 12 ёшидан буён бокс билан шуғулланади. Профессинал рингда 66 жанг ўтказиб, 58 (38 нокаут) бор ғалаба қозониб, 6 марта мағлубиятга учраган.

Н.ЭРМАТОВА тайёрлади.

ЎЗБЕК ЖАНГ САНЪАТИ УМУМИЙ МАЪЛУМОТНОМА

Ўзбекистон Ўзбек жанг санъати миллий федерацияси 2009 йили ташкил топган.

Ҳозирги кунда Республикаимизнинг барча вилоятларида 40 мингга яқин болалар ушбу спорт тури билан мунтазам шуғулланмоқда. Ўзбек жанг санъати федерациясида 200 га яқин мураббий фаолият кўрсатиб келмоқда.

2009 йилнинг декабрь ойида Ўзбекистон Ўзбек жанг санъати федерацияси Корейнинг Чонг-Жу шаҳрида Жаҳон жанг санъатлари уюшмасига (Wo MAU) аъзо бўлди.

2010 йилнинг март ойида Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган Ўзбекистон чемпионати W.A.S.C.O. Бутунжаҳон яққакураш ташкилоти президенти Жанни Париццо ташриф буюриб, Ўзбекистон «Ўзбек жанг санъати» федерациясининг W.A.S.C.O. Бутунжаҳон яққакураш ташкилотига аъзо бўлганини эълон қилди.

2010 йил декабрь ойида Ўзбек жанг санъати федерациясига Халқаро жанг санъатлари ассоциацияси томонидан аъзолик сертификати берилди.

2013 йил декабрь ойида Шарқ яққакурашлари ва жанг санъати маркази томонидан ўтказилган фестивалда миллий спорт федерациямиз «Энг яхши федерация» деб тан олинди.

2015 йил август-сентябрда Корейнинг Чонг-Жу шаҳрида Бутунжаҳон шарқ яққакурашлари ва жанг санъати фестивали бўлиб ўтди. Унда ўзбек жанг санъати терма жамоаси умумжамоа ҳисобида 1-ўринни эгаллади.

Қаршида 7 ёшдан 25 ёшгача бўлган ўғил-қизлар ўртасида спортнинг яққакураш тури — жит кун до бўйича халқаро мусобақа бўлиб ўтди.

Қашқадарёлик спортчилар голиб

Унда ҳамюртларимиз билан бирга, Қозоғистондан келган ёш спортчилар ўзаро куч синашди. Кескин ва мурасасиз ўтган беллашувларда умумжамоа ҳисобида голиблик Қашқадарё вилояти терма жамоасига насиб этди. Тошкент ва Сирдарё вилояти спортчилари иккинчи ва учинчи ўринларга сазовор бўлди.

Жамшид НОРҚОБИЛОВ (ЎЗА) олган суратлар.

Хурматли ва қадрдон Бердимурод Сатторов!

Сизни қўтлуг 60 ёшингиз билан чин дилдан қўтлаймиз. Сиз моҳир педагог, меҳрибон устоз сифатида узоқ йиллардан буён миллий истиқлол гоёси ва маънавият асослари фанидан ёш авлодга билим бериб келмоқдасиз. Фидойилигингиз, меҳнатсевар ва жонқуярлигингиз ҳамкасбларингиз ва яқинларингизга ибрат мактабидир. Бугун шоғирдларингиз жамиятимизнинг турли соҳаларида самарали меҳнат қилишмоқда. Шунингдек, ажойиб оила бошлиғи, меҳрибон ота сифатида ҳам фарзандларингизни оқил инсонлар этиб вояга етказдингиз.

Туғилган кунингиз билан табриқлар эканмиз, сизга узоқ умр, келгуси ишларингизда омад ва зафарлар тилаймиз. Доимо бахтимизга соғ ва омон бўлинг.

Сизга хурмат ва эҳтиром билан

Денов туманидаги 83-умумтаълим мактаби педагогик жамоаси, ҳамкасбларингиз ва яқинларингиз.

1978та мактаб

ўқувчилар учун сифатли,
бежирим ўқув анжомлари ва
либосларни қулай нархларда харид қилиш имконини яратлади

ярмаркаси

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Айниқса, бу йил йил 1-синфга қабул қилинадиган ўқувчиларга аталган портфель ва 12 турдаги ўқув қуроллари ҳамда дарсликлардан иборат Президент совғалари илк бор мактабга қадам қўядиган ўғил-қизларга олам-олам шодлик улашиши табиий.

— Бу йил ҳам ҳар тўрт йилда такрорланадиган ҳаяжон билан 1-синфга келадиган ўқувчиларимни кутаяпман, — дейди бошланғич синф ўқитувачиси Нигора Қамбароҳунова. — Бу гал ҳар доимгидан ҳам қучлироқ масъулият билан билимлар кунига пухта тайёргарлик кўрдик. «Мустақиллик дарси»ни ўтиш бўйича намунали слайдлар тайёрлаб, «Ким эдигу ким бўлди?» деган савол жавобини болаларга оддий, содда тушунчалар ёрдамида тушунтиришни режалаштирдим. «Мустақиллик дарси» слайдини «Ўзал ва бетакроримсан, муқаддас Ватаним, жоним сенга фидо, Ўзбекистоним!» шиори билан бошлаб, эски ва янги Тошкент киффаси акс этган суратларни қиёслаб, турли қизиқарли анимациялар ёрдамида ўқувчиларнинг ватанпарварлик туйғусини кучайтирмоқчиман.

Янги ўқув йилидан эътиборан 4-синф ўқувчилари ҳам тажриба-синовдан муваффақиятли ўтган дарслик мажмуалари асосида чет тилларни ўргана бoshлайди. Шу муносабат билан мазкур синфларнинг хорижий тил хоналари ҳам ўқув йилига шай ҳолатда жиҳозланди. Мультимедиа воситалари билан таъминланган чет тили хоналарига болаларга мўлжалланган қўшиқ, мультфильм, тез айтиш, эртақ, қизиқарли ўйинлардан иборат электрон дидактик воситалар келтирилгани ўқувчиларнинг хорижий тилларни зўр иштиёқ билан ўрганишида муҳим аҳамият касб этади.

Медиатур доирасида Республика болалар кутубхонасида мактаб ўқув қуроллари, адабиётлар, болалар кийим-кечаклари ҳамда пойабзаллари кўргазмаси ташкил этилди. Тадбирда Халқ

таълими вазири У.Иноятов иштирок этиб, янги ўқув йилига тайёргарлик бўйича тизимда амалга оширилган ишлар хусусида журналистларга батафсил маълумот берди.

Тадбирда таъкидланганидек, анъанага мувофиқ бу йил ҳам республикаимиз бўйлаб 2000 га яқин мактаб ярмаркаси ташкил этилиб, ота-оналар 10 августдан 10 сентябргача 26 турдаги зарур ўқув қуроллари ва мактаб либосларини яшаш ҳудудида яқин жойлашган аҳоли гавжум нуқталардан харид қилиш имконига эга бўлади. Бунинг учун асосий турдаги маҳсулотларни Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги, «Ўзбеккингилсаноат», «Шарқ» компаниялари, «Ўзбекчармпойабзали» уюшмаси етказиб беради.

Энг асосийси, мактаб ярмаркаларида сотиладиган маҳсулотлар нархининг суъий оширилмаслиги ҳамда кадрятларимизга зид, ўқувчи-ёшлар онгига салбий таъсир этадиган, зўравонлик ва тажовузкорликни тарғиб этувчи расмлар туширилган ўқув қуроллари сотилмаслиги учун барча зарур чоралар кўрилади. Савдо ҳудудларида тўлов терминалларининг узлуксиз ишлаши таъминланади.

— Компаниямиз юртимиздаги барча болалар ва усмирларни ўзимизда ишлаб чиқарилган сифатли пойабзаллар билан таъминлаш салоҳиятига эга, — дейди «Ўзбекчармпойабзали» уюшмаси етакчи мутахассиси Шухрат Алимов. — Маҳсулотларимиз табиий материалдан тайёрлангани боис ўқувчилар саломатлигига салбий таъсир кўрсатмайди. Бугунги кўргазмада республикаимизнинг барча ҳудудларида ташкил этилган мактаб ярмаркаларига пойабзал етказиб бериш бўйича шартномалар имзолади.

Яратилган қулайликлар кўргазмада иштирок этган ота-оналарни ҳам бирдек мамнун этди.

— Бу йил ўғлим 6-, қизим 3-синфга ўтди. Улар янги ўқув йили бошланишини оряқиб кутаяпти, — дейди кўргазма иштирокчиси, пойтахтлик Шохиста Хожиева. — Бугун фарзандларим билан кўргазмага келиб, мактаб формаларини кўздан кечирдик. Уларнинг сифати, бежиримлиги болаларимга ҳар томонлама ёқди. Керакли барча адабиётлар ҳам мавжудлигини кўриб, хотиржам бўлишди.

Ҳа, мустақиллигимизнинг қутлғу 25 йиллиги байрамига қизгин тайёргарлик кўраётган халқимиз фарзандларининг мактабга бекаму-қўст, намунали ўқувчи бўлиб боришини истайди. Бунинг учун тинч ва фаровон юртимизда барча зарур шарт-шароитлар муҳайё.

Насиба ЭРХОНОВА,

«Ma'rifat» мухбири

ЎЗА ва Владимир ГРАНКИН олган суратлар.

Ma'rifat

ТА'СИС
ЕТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ та'лими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва о'рта махсус
та'лим вазирлиги, Ўзбекистон
Та'лим, сан ва маданият
ходимлари касба уюшмаси
Республика кенгаши.

Бosh муharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. Г-824. Tiraj 35292.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — 233-50-55;
kotihiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

ISSN 2010-6436

«Ma'rifat»dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat ruxsati
bilan amalga oshirilishi
shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqiriz
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

MANZILIMIZ:

100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:

Timur KAYSAROV, Malohat TOSHOVA.

Navbatchi muharrir:

Akmal JUMAMURODOV.

Navbatchi:

Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

«Sharq» nashriyat-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxonona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'ZA yakuni — 21.50 Topshirildi — 22.15

1 2 3 4 5 6